

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Draci a jejich pojetí.

Diplomová práce

Studijní program: M7503 – Učitelství pro základní školy
Studijní obor: 7503T047 – Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Autor práce: **Lenka Tirpáková**
Vedoucí práce: Mgr. A. Lucrezia Škaloudová - Puchmajerová, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka Tirpáková**
Osobní číslo: **P10000902**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Název tématu: **Draci a jejich pojetí.**
Zadávací katedra: **Katedra primárního vzdělávání**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je vytvořit metodickou řadu na téma Draci ve výtvarné výchově a pracovních činnostech s dalšími možnostmi propojení výchov a dalších předmětů. Cílem této práce je ukázat, jak široká a zajímavá oblast toto téma může být.

Měla by předvést konkrétní náměty s návody, jak lze s tímto tématem s dětmi pracovat.

Součástí diplomové práce bude fotodokumentace zrealizovaných nejen výtvarných prací na toto téma.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Balej, Jan, 1928-. Draci z celého světa. Jan Balej ; [Ilustrace Vilém Balej]. Vyd. 1. Praha : Magnet-Press, 1994. 69 s., [32] s. příl. : il. M/III. ISBN 80-85847-06-X.

ROESELOVÁ, V. Techniky ve Vv. Praha: Sarah, 1996. 241 s. ISBN 80-902267-1-X.

PROCHÁZKA, Vladimír, Už to jezdí, létá, pluje. Albatros, 1968. 220 stran. ISBN 13-158-68.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. A. Lucrezia Škaloudová - Puchmajerová
Katedra primárního vzdělávání

Datum zadání diplomové práce:

1. září 2015

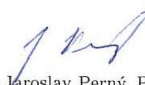
Termín odevzdání diplomové práce:

18. prosince 2015

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.
vedoucí katedry

dne *14. dubna 2013*

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych co nejupřímněji poděkovat paní Mgr. A. Lucrezii Škaloudové – Puchmajerové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a vstřícnost při vedení mé diplomové práce.

Zároveň bych chtěla poděkovat celé své rodině, především manželovi a synovi za neustálou láskyplnou podporu. Svým blízkým za pomoc, trpělivost a stálou podporu.

Anotace

Cílem mé diplomové práce je ukázat, jak lze uchopit jedno téma a zpracovat jej do výuky po celý školní rok. Cílová skupina jsou žáci 1.stupně.

Není jednoduché vybrat téma, které by zaujalo všechny žáky. Proto zjišťuji zájmy dětí, opírám se o jejich možnosti a schopnosti.

Následně se snažím zařadit téma do všech výukových oblastí, probudit u dětí zájem o vyhledávání informací, tvůrčí činnost, zájem o literaturu a ukázat, jak širokou škálu materiálů můžeme k této práci využít.

V teoretické části se zaměřuji na historii týkající se draků, dále pak na materiální a výrobní možnosti.

V praktické části již představuji konkrétní náměty s návody, jak s dílem dále pracovat. Součástí je fotodokumentace zrealizovaných prací.

Klíčová slova: pracovní činnosti, výtvarná výchova, výtvarné techniky, výtvarný materiál, papír, drak.

Annotation

The aim of my work is to show how one topic can be used in the lessons throughout an entire school year. The target group are pupils from lower primary school. It is not easy to choose a topic that all of the students would be interested in.

That is why I get to know the kids interests and also have in mind their opportunities and abilities. After wards I am trying to include the topic into the full field of their study as well as engage children's interest in searching informations, their creative activity and interest in literature. Also I want to show how big range of materials can be used for this kind of work.

In the theoretical part I am focusing on history of dragons more over their material and producing possibilities.

In the practical part I am introducing specific topics along with tutorials about how to continue with work on the dragons. There is also included fotodocumentation of already finished pieces.

Keywords: work, art education, art techniques, art material, paper, dragon.

Obsah

ÚVOD	12
1. TEORETICKÁ ČÁST	15
2. VÝTVARNÁ VÝCHOVA	16
2.1.1 Výtvarná výchova u dětí mladšího školního věku	17
2.1.2 Pedagog výtvarné výchovy	18
2.1.3 Mezipředmětové vztahy	19
3. RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM	21
3.1 Vymezení RVP základního vzdělávání	21
3.2 Cíle základního vzdělávání	21
3.3 Vzdělávací oblast Umění a kultura	22
4. CO JE TO DRAK?	25
4.2 Drak v mytologii	33
4.2.1 Původ draků	33
4.2.2 Postavení draka v dějinách	34
4.2.3 Draci východní	34
4.2.4 Draci západní	41
4.2.5 Dračí toulky po Čechách	42
4.2.6 Kde draky viděti	44
1. PRAKTICKÁ ČÁST	45
1.1 1.ročník	46
1.2 2.ročník	54
1.3 3.ročník	59

1.4	4. ročník	68
1.5	5.ročník	73
2.	SHRnutí DRAČÍHO PUTOVÁNÍ	84
	ZÁVĚR.....	85
	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	87
	Seznam příloh.....	91

Seznam obrázků

Obrázek 1– Glaurung

Obrázek 2 – Drak počtář 1

Obrázek 3 – Drak počtář 2

Obrázek 4 – Drak počtář 3

Obrázek 5 - Drak počtář 4

Obrázek 6 – Dračí křídlo 1

Obrázek 7 – Dračí křídlo 2

Obrázek 8 - Kladrubský drak dříve

Obrázek 9 – Kladrubský drak nyní

Obrázek 10 – Stojan na tužky

Obrázek 11 – Dračí masopust

Obrázek 12 – Dračí počty 1

Obrázek 13 – Dračí počty 2

Obrázek 14 - Oslava Nového roku

Obrázek 15 – Dračí putování 1

Obrázek 16 – Dračí putování 2

Obrázek 17 – Dračí oko

Obrázek 18 – Dračí oko NÁHRDELNÍK

Obrázek 19 – Odkud vítr fouká ONI-JÓŠÓ

Obrázek 20 – Divadelní maska

Obrázek 21 – Jak ubíhá dračí čas

Obrázek 22– S tužkou je zábava 1

Obrázek 23 - Stučkou je zábava 2

Obrázek 24 – S tužkou je zábava 3

Obrázek 25 - Závěsná ozdoba

Obrázek 26 - Závojnatka není pouze ryba

Obrázek 27 - Obrázek ke Dni otců

Obrázek 28 - Znak mého města – MAČIDŽIRUŠ

Obrázek 29 - Jin-Jang

Obrázek 30 - Jin-Jang SYMBOL SÍLY

Obrázek 31 - Jin-Jang

Obrázek 32 - Pětihlavý drak počtář

Obrázek 33 - Vodní drak

Obrázek 34 - Narozeninový drak

Obrázek 35 - Vitráž

Seznam použitých zkratk:

RVP - Rámcově vzdělávací program

SV - Střední vzdělávání

ŠVP - Školní vzdělávací program

ZV - Základní vzdělávání

ZŠ - Základní škol

ÚVOD

Má diplomová práce nese název Draci a jejich pojetí. Název není více rozveden z důvodu dalšího zaměření v samotné práci. Téma se vztahuje nejen na oblast výtvarné výchovy, ale také do dalších předmětů, které jsou v běžné náplni rozvrhu základní školy. Ve své práci bych chtěla ukázat, že draci nemusí být vždy spojeni pouze s podzimem a s jejich pouštěním ve větru. Že pouštění draků není ve světě polozapomenutou zábavou pouze malých kluků. Není to jen zábava, ale také plnohodnotný sport spojený se silou, hbitostí a postřehem.

Jako učitelka 1. stupně jsem nucena neustále promýšlet témata do výuky. Snažím se o kreativní pojetí, a to nejen hodin pracovních činností. Mým cílem je každoročně zpracovat do výuky jednu oblast, která nás pak provází delší časový úsek, nejlépe celý školní rok. Jelikož jsme jako škola zapojeni do různých sběrových aktivit, nebráním se při našich výtvarných činnostech ani práci s odpadovým či přírodním materiálem. S jednotlivými třídami se věnujeme nejen výtvarným, ale také výchovným činnostem.

Žáci získají větší rozhled a nahlédnou tak mnohdy do oblastí, do kterých bychom se v běžné hodině nedostali.

V hodinách pracovních činností se snažíme o výtvary nejen estetické, ale také účelné. Děti jsou vedeny k samostatnosti, kreativitě, úctě a zodpovědnosti. Žáci se také učí svá díla hodnotit.

Hlavním motivem k napsání této práce je mé zaujetí k pohádkami a pohádkovým bytostem, ať už ze zvířecí či lidské říše. Vždyť čím se dětem nejlépe přiblížit než tím, co je jim nejbližší, a to pohádkou. Každý z nás si jistě vybaví draky, se kterými bojují udatní princové. S drakem jsou také spojeny čínské národy, ale málokdo ví, že i v naší, české zemi se setkáme s místy, která jsou mýticky protkána dračími nitkami.

A tímto vznikl projekt „Draci ve výtvarné výchově a pracovních činnostech s propojením do hudební, dramatické či literární výchovy, ale

také do matematiky“, který se zaměřuje na hlubší seznámení žáků s dračími pověstmi a prací s nimi.

A proč metodická řada? Jednoduchá odpověď. Metodická řada vede žáky ke zvládnutí výtvarné techniky, postupu nebo samotného procesu v jednotlivých krocích. Tyto kroky vyplývají jeden z druhého, až dojde k vyvrcholení celé práce. Z toho poté vyplývá tematicky zaměřená řada, kdy zkoumáme námět z různých úhlů, v různých krocích a více se ponoříme do dané tematiky.

Není jednoduché vymyslet takový projekt, který by působil na široký okruh žáků, nejenom ve smyslu tvorby, ale také v dalších aktivitách.

Neustále si kladu otázky: Na kolik se žáci seznámí s dračí problematikou? Do jaké míry se mi daří žáky zaujmout a motivovat k dalšímu bádání a dalšímu kreativnímu tvoření?

Pokud bych svůj záměr chtěla praktikovat pouze v hodinách výtvarné výchovy či pracovních činností, nemohla bychom tvořit v takovém rozměru, jaký si představuji. Z hlediska časové dotace se jedná o velmi krátkou dobu, která je věnována výtvarné činnosti dětí. Proto svůj záměr rozšiřuji i na užití v předmětech ostatních. Díky tomu, že vyučuji výtvarnou výchovu a pracovní činnosti ve všech třídách naší malotřídní školy, mohu se této bohužel činnosti věnovat a rozvíjet ji i v dalších předmětech.

Výtvarná výchova je součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura. Ve výuce vedeme žáky k tomu, aby chápali umění a kulturu jako neoddelitelnou součást lidské existence.

Je postavena především na tvůrčích činnostech. Žáci 1. stupně jsou seznamováni prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem výtvarného umění. Děti se s nimi učí pracovat a užívat je coby prostředky k sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly. Vzhledem ke svému věku se učí chápat jejich podstatu a sledovat, rozpoznávat a interpretovat výpovědi sdělované uměleckým dílem.

Tyto činnosti umožňují žákům rozvíjet a uplatňovat své vnímání, myšlení, cítění, prožívání, fantazii a představivost. Vedeme žáky k tomu, aby postupovali tvořivě. Tvořivý přístup vychází z dosavadní aktuální zkušenosti každého jedince.

Svémi díly se žák podílí na výzdobě třídy a školy. Účastní se také různých výtvarných soutěží podle konkrétních nabídek a možností zapojení školy.

Vzdělávání v této oblasti přináší estetický účinek, dochází k rozvíjení specifického cítění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu, k sobě samému i k okolnímu světu. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny činnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím linie, tvaru, barvy, gesta apod.

Proč tedy nevyužít desetihlavého draka ke slovním druhům a sedmihlavého na pádové otázky? A ty mašle dračí k násobilce stačí! Užítí jemné motoriky při skládání početních příkladů. V hudební a dramatické výchově jde o pohybové ztvárnění situace či podstaty příběhu a vcítění se do role.

Je velmi důležité stanovit si cíle a výstupy, kterých chci společně se žáky dosáhnout. Abych mohla tyto cíle kontrolovat, musím si stanovit výstupy.

Zaměstnat žáky tak, aby je činnost bavila. Zaměstnat žáky tak, aby čas, který práci věnují, byl plně využit. Vést žáky k rozvíjení dosavadních činností. Důležitá součást výchovného vzdělávání je rozvíjení klíčových kompetencí. Jedná se o klíčové kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní.

Má práce je rozdělena do dvou částí. První část je teoretická, ve které se budu věnovat dračí historii, výrobě a materiálu. Náplní druhé části je samotný obsah, tj. náměty do hodin a ukázky prací žáků.

1. TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části této diplomové práce nalezneme nejen úvod do problematiky draků a vysvětlení terminologie této oblasti. Zabývám se výkladem co to draci vlastně jsou, kde se vzali, kde se s nimi můžeme setkat apod. Další částí v této kapitole je také pojem výtvarná výchova.

2. VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Tato diplomová práce se zabývá tematikou výtvarné výchovy, a proto je zde objasněn pojem „výtvarná výchova“. K hledání určitých definic a výrazů mnoho z nás používá internetové vyhledávače či internetové encyklopedie. Pro tento výraz se neobjevuje hlubší vysvětlení než, že se jedná o výchovu, proto je zde uvedena definice od Věry Roeselové, která vyjadřuje popis pojmu výtvarné výchovy. *„Výtvarná výchova je obor s dynamicky se rozvíjející teorií, s různými výtvarně výchovnými koncepcemi, s úzkou vazbou na výtvarné umění, s rozsáhlou tematickou sférou, s odlišnými aktivitami a vyjadřovacími prostředky“* (Roeselová 2003, s. 3).

Výtvarná výchova obsahuje dva celky a to výtvarné vzdělávání a výchovné působení. Vzdělávací složka výtvarné výchovy *„obsahuje odborné znalosti a dovednosti, potřebné pro vlastní výtvarnou tvorbu a pro porozumění výtvarnému vyjadřování druhých. Žák si osvojuje výtvarné znalosti, zkušenosti a dovednosti nikoli jako soubor pravidel, ale jako nutnou zkušenost usnadňující volbu prostředků pro nejcennější, co známe – výtvarné sdělení“* (Uždil, Hron 1961, s. 3).

Právě zde se žák učí rozumět novým pojmům a termínům z oblasti výtvarné výchovy. Učí se používat různé nástroje a pomůcky. Utváří si výtvarné myšlení, pracuje s fantazií a učí se rozumět dílu ostatních. Výchovný celek *„spočívá v sebe-uvědomování, v reflexi a sebevyjádření, které přispívá k hlubšímu prožívání světa skrze vcítění se“* (Roeselová 2003, s. 6). Zde žák pracuje se svými postoji k danému tématu, soustředí se na zážitek a prožitek z práce. Hodně záleží na emočním naladění žáků, ale i vyučujícího.

Výtvarná výchova, jako předmět, je zařazená ve výuce žáků od prvního stupně základního vzdělávání a je to předmět zcela samostatný, který

pokračuje i na druhém stupni základního vzdělávání. Řídí se rámcovým vzdělávacím programem, a to od roku 2007. V něm jsou zahrnuty očekávané výstupy a získané kompetence žáka. Tyto jednotlivé body můžeme najít právě ve zmiňovaném dokumentu na webových stránkách RVP programu, a to na stranách 69 až 70.

2.1.1 Výtvarná výchova u dětí mladšího školního věku

Nejprve definujme období mladšího školního věku. Jedná se o děti ve věku cca od šesti do jedenácti let. Tyto údaje jsou k nalezení v každé knize zabývající se vývojovou psychologií. Jedná se tedy o dítě, které nastupuje do školy a jeho následný vývoj do jedenácti až dvanácti let. Před nástupem do školy se u dítěte posuzuje školní zralost¹.

Vzhledem k výtvarné výchově je mladší věk obdobím kresby, v tomto období se kresba vyvíjí v závislosti na rozvoji jemné motoriky. *„Výtvarný projev předškolního a raně školního věku spontánně rozvíjí hru s nástrojem – s body, liniemi a tvary. Postupně se vynořují ikonografické znaky² dětství, které dítě volně klade do vzájemných vztahů a jejich výraz ovlivňuje barvou“* (Roeselová 2003, s. 8).

Výtvarný projev u dětí je úzce spjat s představivostí a fantazií. Dovolují si tedy říci, že je tedy nezbytně nutné děti ve výtvarné výuce

¹ Podle Zelinkové je školní zralost celková zralost nervové soustavy (CNS), která se projevuje odolností vůči zátěži, schopností soustředit se a emoční stabilitou. Pro emočně nezralé dítě nemá role školáka motivační sílu, protože je příliš zatěžuje. Zralost CNS je předpokladem úspěšné adaptace na školní režim. Zrání CNS ovlivňuje lateralizaci (přednostní užívání jedné ruky pro psaní), rozvoj motorické a senzomotorické koordinace. Je předpokladem k rozvoji zrakové a sluchové percepce. Alespoň relativní úspěšnost ve škole závisí též na úrovni regulačních kompetencí, které ovlivňují stupeň využití rozumových schopností (Zelinková, 2011).

² Ikonografické znaky dětství: panák, strom, auto aj. (Roeselová 2003, s. 8).

podněcovat. Podněcujeme smysly či představy. Ty souvisí s prožitkem a myšlením každého jednotlivce. V dětství hraje také velkou roli fantazie, neboť i ta obohacuje a zpestřuje běžné chápání a vnímání okolního světa.

Časová dotace výuky pro předmět výtvarná výchova je na prvním stupni taková, že od prvního ročníku až do ročníku třetího probíhá týdně jedna vyučovací jednotka a to v čase 45 minut. V ročníku čtvrtém a pátém jsou vyučovány hodiny výtvarné výchovy dvě v rozmezí jednoho týdne.

Jednotlivá jednotka vyučovací hodiny trvá 45 minut. Ostatně jako každá vyučovací hodina na základní škole. Na vyučovací hodinu se pedagog připravuje sám, jak nejlépe dovede, podle dokumentu RVP.

Ne vždy je tento čas dostačující pro splnění učitelova záměru. Ve velké většině předchází samostatné výtvarné akci výtvarná hra nebo motivace. Tato hra většinou nebývá spontánním výtvorem, ale jedná se o záměrné působení pedagoga, který chce žáci navést do určité oblasti nebo směru.

2.1.2 Pedagog výtvarné výchovy

Jaký by měl být pedagog výtvarné výchovy? To je otázka.

Ze studií pedagogiky víme, že hlavní předpoklad pro pedagoga je, aby měl rád děti. Ale víme, konkrétně jaký by měl být učitel výtvarné výchovy? Poměrně obsáhlou definici nalezneme u Roeselové, která zní: *„Učitel výtvarné výchovy je tvůrčí osobnost s vyhraněným vztahem k životu a k umění, vzdělaný a eticky cítící člověk s aktivním přístupem k dítěti, plný citu, humoru, rozvahy a fantazie, a výtvarník s tvůrčím přístupem k umělecké tvorbě i k výtvarné výchově“* (Roeselová 2003, s. 6).

Každý z nás si jistě vzpomene na svou výtvarnou výchovu na základní škole. Začínající pedagogové si většinou rozpomínají a na základě svých zkušeností pak chtějí být jako jejich tehdejší učitelé či naopak a chtějí se vyvarovat takového přístupu, který zažili a který neshledávali jako přístup

správný. Jako tzv. základní kámen můžeme považovat stejně jako Roeselová, 2003, že by měl učitel dovolit dítěti se vyjádřit, nechat mu volnost. Asi známe situaci, kdy se učitel obrázek u některého žáka nelíbil a pokoušel se mu vnutit své představy či dokonce dílo přemalovával ke kráse své. To však je nejhrubší chyba učitele ve svém působení na žáka. Výtvarný projev by měl být projevem každého žáka, nikoli přetvořením výtvaru učitelem. Žák se pak neposouvá směrem dopředu, výtvarná výchova ho může začít nudit a může u něho vyvolat až nechuť. Proto by měl být pedagog velmi opatrný.

Vraťme se však k dalším bodům, na které by pedagog měl dbát. Samozřejmě, že ke své práci by měl přistupovat svědomitě a na výuku se připravovat. Měl by výuku promýšlet na delší dobu dopředu. Důležitá je i motivace. Motivuje k výtvarné činnosti. Měl by být empatický, právě vcítění do žáků je opět důležité a spojeno s výtvarným projevem žáků. Ve vyučovací hodině, by měla být navozena příjemná atmosféra s důvěrou, kde učitel respektuje myšlení a vyjádření žáka (Roeselová, 2003). Na závěr vyvolává diskusi, kterou by se žáci měli učit přijímat kritiku a také rozumět druhému, co chtěl svým výtvarným projevem sdělit. Mohlo by se jednat o tzv. shrnutí – ohlédnutí.

2.1.3 Mezipředmětové vztahy

Vztahy, které spolu souvisejí. Aktivitu, kterými se lze zabývat v širším slova smyslu. Činnost, která je vykonávána z nějaké příčiny, s cíleným působením. Těmito všemi příležitostmi lze mezipředmětové vztahy definovat.

Pedagogický slovník vymezuje mezipředmětové vztahy jako „ ... *vzájemné souvislosti mezi jednotlivými předměty, chápání příčin a vztahů přesahujících předmětový rámec, prostředek mezipředmětové integrace.*

*V předmětovém kurikulu jsou vyjadřovány v učebních osnovách jednotlivých předmětů jako tzv. mezipředmětová témata.*³

Z výše uvedené definice tedy vyplývá, že mezipředmětové vztahy jsou chápány jako prostředek integrace. Neznamená to, že jsou prostředkem jediným, stejně jako to neznamená, že mezipředmětové vztahy není možné realizovat jinak a na jiných úrovních.

V našich nových kurikulárních dokumentech jsou mezipředmětová témata nazývána průřezovými tématy. Na jejich základě mohou vznikat samostatné předměty nebo jejich obsah má prostupovat jednotlivými předměty.

Téma Draci je tak široké, že jej lze zahrnout téměř do všech předmětů. Zde je malý nástin toho, co vše a v jakých předmětech lze s tímto tématem realizovat.

Výtvarná výchova, pracovní činnosti – široká škála výtvarných technik

Český jazyk, sloh, čtení – popis, vypravování, komunikace, zvyky, psaní, opis, přepis, tradice, slovtvorný rozbor

Matematika – klasické i obtížnější počty, různé typy slovních úloh

Cizí jazyk – význam dračích názvů, slovtvorný rozbor

Prvouka, přírodověda, vlastivěda – rodina, počasí, cizí země, historie, tradice, zvyky, pravidla

Tělesná výchova, hudební výchova - pohyb, tanec, pravidla

³ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998, 328 s. ISBN 80-7178-252-1 (s. 118-119)

3. RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

3.1 Vymezení RVP základního vzdělávání

V České republice jsou vytvářeny kurikulární dokumenty na dvou úrovních. První je státní, druhá školní. Státní úroveň kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují (ZV) a střední (SV). Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP), podle kterých se realizuje vzdělávání na jednotlivých školách.

Celkovou snahou je vzdělávání dětí pro život a jejich přípravu. Bylo tedy nutno přizpůsobit celý systém i s jeho kurikuly. Pedagog se snaží vytvářet podnětné a tvůrčí prostředí pro žáky, schopné žáky stimuluje a nadané žáky povzbuzuje. To vše v souladu s individuálními potřebami žáků vedoucími k rozvoje jejich osobnosti.

3.2 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání (dále jen ZV) má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání. Jedná se o naplňování zejména těchto cílů:⁴

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

⁴ RVP pro ZV [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: http://vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf, s. 12-13

- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

3.3 Vzdělávací oblast Umění a kultura

Výtvarná výchova spadá svou náplní do vzdělávací oblasti Umění a kultura. V této oblasti je zahrnuto rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních účinků. Pro každé období jsou vymezeny očekávané výstupy. V prvním období jsou zahrnuty 1.-3. ročníky ZŠ, do druhého období spadá 4. a 5. ročník ZŠ.

Očekávané výstupy pro 1. období

žák

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvar, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Očekávané výstupy pro 2. období

žák

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku; v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy

- nalézají vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézají a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil ⁵

⁵ RVP pro ZV [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: http://vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf, s. 69-71

4. CO JE TO DRAK?

Draci jsou v dnešní době známí snad každému a někdo si je zařazuje do mýtů a legend, jiný jako smysl zábavy, jiný pouze do fantastické literatury. Málokdo ale ví, že draků je více druhů a liší se svým pojetím podle kultury a ýtů odkud vzešli, ale mnohé však mají společného. Snad každému se při zaslechnutí slova „drak“ vybaví velký šupinatý (ne)tvor s křídly a chrlicí oheň.

A jak to vidí děti: metoda brainstorming CO JE TO DRAK?
Jak se liší představa dětí v různých ročnících (1.-5.ročník ZŠ)

Co dítě, to jiný názor, co věk, to jiný názor. Samozřejmě se liší také pohlaví žáků. Dívky vidí draka jako *netvora, princeznožrouta, okřídlenou potvoru, zubatce, ničitele*, kdežto chlapci jej berou za bytost s velkou silou, mužností, nazývají jej *strachobludou, ohňochrlicem, temnotvorem, sluncebojem, stínoběžcem, temnočepelí, štítohrudím, obrněncem, krvemorem, kralozhoubou, vejcorodcem, šupináčem*

Díky této metodě můžeme u dětí rozvíjet nejen cit pro jazyk, ale také jazykovou tvorbu, kombinaci slov, spojování slov, vytváření slov nových. Toto téma vybízí k určování mluvnických kategorií u nově vzniklých slov (Viz Příloha Y).

V dnešní době je představa draků příliš stejnorodá a rozmanitost dračích typů a druhů přehlušilo to, co nám „vtloukají do hlavy“ moderní spisovatelé fantasy a filmaři.

Proto chceme dračí problematiku přiblížit žákům i z jiných úhlů. Samotná aktivita, kterou se příznivci draků zaobírají, se nazývá „drakologie“. Drakologové jsou tedy vědci, zabývající se nejen chováním, ale také stavbou těla. A my můžeme nyní poskytnout žákům tento post, být minimálně jeden školní rok drakologem, jako byl Motse Saint nebo John

Ronald Reuel Tolkien, či drakobijcem, jako byl v Tolkienově legendě Earendil Námořník.

Námět k práci: zobrazení souhvězdí Draco – černý papír, žlutá víčka od pet lahve propíchnutá špendlíkem, žlutá x bílá pastelka na dokreslení souhvězdí.

Samotné práci předchází čtení legendy o Ancalogovi Černém, jenž byl „největší drak“. Tolkien jej dostatečně ve své knize nepopsal, proto zde má fantazie poměrně volnou uzdu.

Tolkienovo dílo Túrin Turambar a Glaurung seznamuje s drakem nemajícím křídla, plazícím se po zemi.

A takto si jej děti představují.

Obrázek 1– Glaurung

Námět k práci: Vlastní popis textu

Glaurung byl drak stvořený v Angbandu, Melkorově pevnosti, jako jeho služebník a jeden z velitelů armády. Poprvé vstoupil do dějin ve "Slavné bitvě" ale ještě neměl vyvinutý pancíř, takže ho lučištníci zahnali zpět do Angbandu, kde vyčkával a regeneroval se.

Později, už s plně vyvinutým pancířem, se objevil v "Bitvě náhlého plamene", kde se mu podařilo s pomocí angbandské armády prorazit obklíčení. Poté v "Bitvě nespočetných slz", když už Melkorovo vojsko skoro prohrálo, se mu s pomocí zrady divokých "východňanů" (lidí, kteří zradili elfy a přidali se na stranu Melkora) podařilo otočit průběh a následně i výsledek bitvy. Ale zaplatil za to vlastním, hodně vážným poraněním na břicho.

Z toho se zotavoval celých dvacet let. Ale po jeho uzdravení byl ještě odhodlanější zničit elfy, lidi a trpaslíky jednou pro vždy.

Nedlouho poté se střetnul s Túrinem, na kterého využil svoji schopnost k jeho dezorientaci a změny jeho chování, čímž neudělal to, co původně zamýšlel (zachránit elfy před útokem) a běžel pryč.

Konec Glaurunga nastal, když chtěl zlikvidovat zbytky přeživších elfů a Túrin ho tam potkal, shodil ho do koryta řeky a rozpáral mu břicho, čímž ho usmrtil. A to je konec všemocného otce draků, nepřítele elfů.⁶

„V popředí toho ohně přicházel zlatý Glaurung, otec draků, v celé své síle....“ (Tolkien, J. Silmarillion, str. 131)

⁶ TOLKIEN, J. *Silmarillion: mýty a legendy Středozeemě*. Vyd. 3., V Argu 1., rev. Praha: Argo, 2008, 356 s., 46 s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-257-0749-4.

V této legendě se také objevuje „kouzlo dračích očí“, které byly námětem na dárek pro maminku ke Dni matek (Viz Metodický list č. 7).

Říká se, že ten, kdo pohlédne drakovi do očí, je zcela v jeho moci. Proto darováním náhrdelníku symbolizujícím dračí oko děti dávají mamince k svátku příslib ochoty, pomoci a lásky.

Každý tedy určitě zná draky, nejen tu papírovou hračku, ale i mytologického či pohádkového draka, který pronikl i do běžné řeči ve frázích (např. je do práce jako drak, je to na draka).

Drak je mytologické stvoření, které má mnohdy magické nebo duchovní vlastnosti. V češtině bývá označován také jako saň. Mezi těmito bytostmi je rozdíl. Drak je tvor dvounohý, chrlící oheň. Oproti němu saň mívá zpravidla nohy čtyři a oheň nechrlí.

Mnozí žáci, převážně chlapci, se s draky setkávají při hraní her, či čtení knih. Obklopuje je tak jakýsi fantasy svět. Popisují je jako tvory obrovské, silné, podobné plazům nebo hadům.

Není jim tak cizí slovo drak v různých jazycích – anglicky dragon, německy drache, latinsky draco – pochází z řeckého drakón, což znamená had obrovské velikosti.

4.1 Vzhled draka

Každé dračí „plemeno“ se liší vzhledem. Nelze totiž vytvořit naprosto shodného draka, neboť škála barev je opravdu široká. Samotný tvar a podoby prošly také v průběhu dějin mnoha proměnami. Máme draky beznohé, plazy, poté čtyřnohé, vycházející z krokodýla nebo varana. A to je jeden z důvodů, proč nás práce na tomto tématu baví, naplňuje, uspokojuje. Barevnost, různorodost tvarů, výrazů, podob, která je nám umožněna, poskytuje všem autorům spoustu možností k sebevyjádření. Odlišnost najedeme také ve velikosti dračích stvoření. Proto každé dílo je jiné, má odlišnou výrazovou hodnotu, liší se také způsob prezentace.

Co se týče počtu hlav i to je různé v závislosti na kultuře, typu a účelu draka. I zde máme možnost různého vyžití a využití. Nejen od počtu hlav se odvíjí zpracování jednotlivých tematicky zaměřených celků. Není tedy přesně dáno, kolik který musí mít hlav. Orientální mívají většinou jednu, kdežto západní od dvou do sta. Malé růžky nejrůznějších tvarů pak mohou zdobit tyto hlavy.

V pohádkách Karla Jaromíra Erbena se děti dočtou o dvanáctihlavém drakovi, který byl udolán zvířaty, poslanými princem Bajajou.

Námět k práci

12 hlav různě očíslovaných poslouží k jednoduchým matematickým počtům. Rozvíjí u dětí fantazii, jemnou motoriku.

Úkol č. 1

Seřaď čísla 1-12 za sebou. (Viz obr. 2, obr. 3)

Úkol č. 2

Přečti správně číslo. Urči kolik má jednotek, stovek či desítek. (Viz obr. 4, obr. 5)

Úkol č. 3

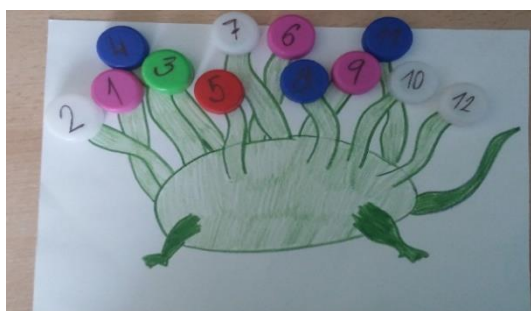
Doplň číslo podle diktátu.

Úkol č. 4

Sečti uvedená čísla (sčítání z paměti).

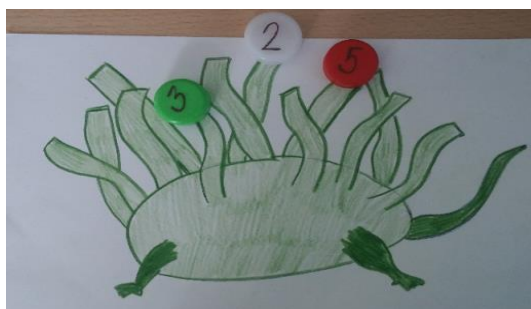
Obrázek 2 – Drak počtář 1

Obrázek 3 – Drak počtář 2

Obrázek 4 – Drak počtář 3

Obrázek 5 - Drak počtář 4

Ocasy bývají většinou dlouhé, pokryté šupinami, zřídka peřím, zakončeným ostny. Jedno mají ale společné, a to jsou křídla. Veliká, připomínající křídla netopýrů. Zajímavostí může být určitá podobnost s dinosaury, krokodýly nebo baziliškem.

Námět k práci

Z jedné strany hrubé, hýřící barvami, z druhé hebké, jakoby plyšové... i takto si děti představují dračí křídla. Dokázaly to znázornit pomocí voskovek, tavnou pistolí přichycených na čtvrtce. Poté zahřátých fénem. Roztavené voskovky vytváří nádherné barevné kompozice. Na rubové straně je poté dokresba sametově hebkých dračích křídel. Mastnota voskovek dodává křídlům hedvábný vzhled. Žáci tak mají možnost seznámit se s **enkaustikou**, což je technika malování horkým barevným voskem.

Obrázek 6 – Dračí křídlo 1

Obrázek 7 – Dračí křídlo 2

Draci evokují různé představy, emoce, vzpomínky. Děti tak mají možnost pracovat se světem fantazie. Protože ve světě pohádek nic není nemožné, děti se zde cítí bezpečně. Žádný jejich výtvar není hodnocen špatně či vyřazen od prací ostatních. Díky těmto aktivitám rozvíjíme emoce, komunikativnost, sociální cítění u dětí.

Tento mýtický tvor se vyskytuje v pověstech, pohádkách a lidových příbězích v různých kulturách. Někdy jsou to přátelští tvorové, kteří dokonce pomáhají, jako Dráček Mráček v příbězích od Daniely Krolupperové. Autorka má k dětem velmi blízko, vypráví poutavé, napínavé a naučné příběhy. Jednoduchý text, který děti motivuje a inspiruje, není však jednoduchý co do duchaplnosti, ale co do obtížnosti čtení. Tyto naučné příběhy vyšly v roce 2012 v knize poté, co byly uváděny jako seriál v roce 2011 v dětském časopise Sluníčko. Čtením příběhů na pokračování děti inspirujeme, motivujeme a evokujeme v nich chuť k práci, tvořivosti a prožitku společné aktivity.

Děti se velmi rády pohybují ve světě pohádek a autorka jim nabízí cestičku, díky které mohou společně s malým Míšou do toho světa proniknout. Při čtení krásného poutavého příběhu si děti utvářejí svůj svět, který buď vyjadřují pomocí kresby nebo pohybu.

Ukázka z knihy Dráček Mráček, Daniela Krolupperová (Viz Příloha Z)

Ukázka z časopisu Sluníčko - úryvek z knihy Dráček Mráček (Viz Příloha Z)

S další dračí tematikou pro děti přišla spisovatelka Markéta Zinnerová, a to s televizní pohádkou Drak Mrak. V roce 1972 jej Lidové nakladatelství vydalo knižně a v roce 1999 Supraphon jako audionahrávku. Namluvena a azpívána je zasloužilým umělcem Vlastimilem Brodským. I zde je dětem poskytnuta poměrně velká volnost prožitku. Velmi poutavým způsobem je zde popisováno narození dráčete sedmihlavé dračici.

4.2 Drak v mytologii

4.2.1 Původ draků

Podle našich zjištění se původ draků velmi liší. Nejstarší příběhy říkají, že draci vznikli v jeskyních ze zlata. Zlatí ze zlatého, barevní ze zlata barevného, které bylo součástí čínské alchymie. Mladší mýty zase hovoří o tom, že draci vznikli z těch nejstarších borovic. Draci milují vše, co se třpytí – drahé kameny, drahokamy, křišťály, ale zajímavé je, že nesnesou železo. Podle některých příběhů lidé házeli do jezera železné tyče, když chtěli přivolat déšť. Draka tím popudili, ten vylétl na oblohu a svým dechem déšť přivodil.⁷

⁷ Drak evropský [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://www.drak.wbs.cz/Drak-evropsky.html>

4.2.2 Postavení draka v dějinách

S dračí historií je velmi úzce spjat život v Číně, Japonsku, Malajsii, ale také v Evropě nebo v Americe. Draci původně sloužili praktickému účelu, později se jejich funkce rozvinula na vojenskou či ochrannou.

S drakem bojoval podle pověstí i Bruncvík nebo sv. Jiří. Symbol draka najdeme také ve znaku Ruské federace, Gruzie, do znaku si saň dalo také město Lublaň, z českých měst je to pečeť města Brno nebo znak Kolína či Trutnova nebo také Česká Kamenice. Každý znak má svůj původ a důvod. Vychází většinou z nějaké pověsti. Proto se i žáci snažili vytvořit znak, který by vystihoval jejich rod. Žáci se seznámí v této oblasti s hierarchií rodiny, s důležitostmi historie rodiny (Viz Metodický list č. 16 a 22).

Tato činnost děti velmi bavila, neboť zde mohly vyjádřit to, co je baví, oč se zajímají, jak by jejich rod byl vnímán společností. Seznámily se s pojmem MAČI, což znamená město a DŽIRUŠI, což znamená znak. Samotným označením této aktivity byli žáci nadšeni a tím více byla jejich práce aktivnější.

4.2.3 Draci východní

Draci na východě jsou považováni za dobrosrdečné pomocníky lidí. V celé čínské kultuře je na draka nahlíženo z různých úhlů. Polovina z nich je prostoupena energií jang – aktivní, dominantní, mužskou silou; druhá polovina má energii jin – pasivní, přijímající ženskou sílu (Viz Metodický list č. 17 a 18).

Pro někoho je to bájně zvíře, pro jiného ozdobný prvek na porcelánu, oděvu, výšivkách, (Viz Metodický list č.14), dřevořezbách, ale také na velkých dřevěných či kamenných skulpturách, zdobících čínské paláce. Jako ozdoba paláců, konkrétně jejich skelněných výplní jsou vitrážová okna, která zdůrazní nejen postavení majitelů domu ve společnosti, ale také jejich

rodinné tradice (Viz Metodický list č. 24). V našich třídních podmínkách si děti mohou vyzkoušet „mýdlovou“ skulpturu, „ytongovou“ skulpturu, či skulpturu „polystyrenovou“. S většími materiály, jako je ytong nebo polystyren pracují ve skupinkách a v podmínkách k tomu určených, nejlépe venku. Díky těmto aktivitám se rozvíjejí komunikativní klíčové kompetence.

Jako samostatnou práci si děti vyzkoušely práci s grafikou, konkrétně s tiskem z výšky. Jednalo se o dárek ke Dni otců (Viz Metodický list č. 15).

Mnoho z nich má schopnost měnit se na člověka nebo zvíře. Mají dlouhá, štíhlá těla, vousy, někdy i hřívu a pár rohů. Každopádně je více než jisté, že v asijských zemích se draci těšili patričné úctě. Během čínských festivalů se na jejich počest pořádají závody dračích člunů a tančí se dračí tance.⁸

Nejen ve východních podmínkách, ale již i u nás se můžeme setkat s vystoupeními, s dračími tanci, *dragondance*.

Při Pražském klubu dračích lodí funguje také skupina, zabývající se těmito tanci. Pro děti je to obrovská inspirace.

Námět k práci

Pro naši školní práci je vytvoření draka s těmito parametry těžším oříškem, ale sešitím prostěradla do tvaru „pytle“ – barevně otiskánem dlaněmi, symbolizujícím dračí kůži, je možné toho docílit. Prostěradlo je následně možno vyplnit polštářky, hlavu dobarvit barvami na textil a Čínský drak k tanci je hotov.⁹

⁸ Dračí tanec [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://www.event-event.cz/bojove-exhibice/cinsky-tanec-draka/>

[online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://praguedragons.cz/cs/content/draci-tanec>

⁹Drak k tanci [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://praguedragons.cz/cs/content/draci-tanec>

Závody dračích lodí, na vodní nádrži Matylda na Mostecku se konají každoročně a motivovaly žáky k vytvoření malých plastických lodiček, které využijí na své dračí závody na místní vodní nádrži v Chotětově. Základem těchto loděk je klasická origami loďka z papíru, dozdobená dračí hlavou. A protože naše téma využíváme do různých předmětů, zmíníme anglický jazyk, který se na naší škole vyučuje. Ve výuce se zabýváme slovy týkající se draků. Žáci mají k dispozici nejen slovníčky v tištěné podobě, ale také pracují s překladači na internetu. A tak se tedy dostáváme ke slovu *dragonboating*.

Dragonboating se z Číny rozšířil v 70. letech minulého století. V Čechách jsme začali psát historii dračích lodí v roce 1997. Pravidelné festivaly se konají v Praze na Vltavě mezi Mánesovým a Karlovým mostem.¹⁰

S tímto textem se nabízí práce do hodin Vlastivědy, kdy si děti zakreslují do mapy názvy, pojmy a aktivity spojené s tím konkrétním místem.

Nejen ve vodě, ale hlavně ve vzduchu

První lidský dračí výtvar, který se vznesl do vzduchu, byl před dvěma tisíci lety. Důkazy pocházejí ze staročínských písemných pramenů od historika z jeho Zápisů, a to S'-ma Čchiena, z 2.stol. př. n. l. o bitvě zakladatele dynastie Chan a generála Siang Jů: *„Generál Chan Sin nechal zhotovit dřevěného ptáka a na něj posadil Čang Lianga. Ten létal v noci nad obklíčeným vojskem Siang Juho a zpíval písně z rodného kraje nepřátel. Siang Ju se domníval, že se jeho vojsko vzdalo Chanům a spáchal sebevraždu.*¹¹

¹⁰ Dragonboating–Dračí lodě [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://praguedragons.cz/cs/content/draci-lode>

¹¹ BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s. 7-8

Klamání nepřítelů.....beseda o kodexu slušného chování, o tom jak obelstít a neuškodit, co je to lest. Je rozdíl mezi lstí a pastí?

Z **vojenské funkce** se později drakům přidává **funkce kulturní**, lidé věří, že prostřednictvím draka jsou ve spojení s bohy. To ve své fantasy knize, *Draci přece nejsou*, zmiňuje také Philip Reeve, kdy drakobijec Johannes von Brock vysvětluje Anselovi, němému chlapci, proč mají lidé takový strach z draků a chovají k nim obrovskou úctu. Reeve také ve své knize neopomene vysvětlit, proč jsou draci pouhým mýtem.

*„Žádní draci nejsou, Anseli. Kdyby existovali, každý z nás už by někdy nějakého viděl. Králové a vévodové by je chovali ve zvěřincích. Boháči by se jeden před druhým producovali v kloboucích z dračí kůže nebo v botách z dračích šupin a na hostinách by podávali opečené dračí kýty. Jenže to nedělají. Proč asi? Protože žádné takové zvíře neexistuje. Možná kdysi nějaké žilo, jenže Noe pro něj na své arše nenašel místo – řekl bych, že by to byla pořádná hloupost, vzít si na loď zvíře chrlící plameny. A kdyby nějakí draci přežili, snad nečekáš, že bychom na nějakého narazili tady nahoře, uprostřed všeho toho sněhu a ledového větru? Drak by přece měl být něco jako obrovská ještěrka, ne? Ještěrky se v létě vyhřívají na kamenech, a když se ochladí, schovávají se a spí.“ (P.Reeve, *Draci přece nejsou*, str.26)*

V současné době slouží draci dětem jako zdroj zábavy, ale u dospělých Číňanů svou čarovnou moc neztratili. Mnozí z tamních obyvatel si například přestávku na oběd představuje tak, že si vyndá z aktovky draka, toho si složí a pouští a přitom přemýšlí. Odpočinek tak tráví hlavně jejich psychická stránka. My, v našich evropských podmínkách, jsme nakloněni prožitku spíše po té fyzické stránce. Uspokojit relaxací nejen své tělo, ale hlavně žaludek. Už to je stran pojetí draků obrovský rozdíl. Jeden z čínských

draků nese název „Jin-jang“ podle kruhových symbolů o vzniku a existenci světa. Jedná se o poměr protikladů, které vždy působí společně. S dětmi se toto téma využije ve výrobě mandal, které mohou mít také dračí tematiku (Viz Metodický list. č. 18). Neméně zajímavým drakem je stylizace draka do podoby tradiční čínské závojnky, (Viz Metodický list. č. 13), které byly také vyšlechtěny v Číně, zemi mnoha barev.¹²

Nejkrásnějším a nejsložitějším drakem je v Číně drak, nesoucí jméno Čínská bohyně řeky Luo. Už podle názvu lze soudit, že se jedná o dílo speciální a zvláštní.

Japonská kultura je té čínské velmi blízká. I tamní draci hýří barvami, jsou různí co do typu, tvaru i velikosti, ale také podle účelu či výzdoby. Do Japonska se draci dostali z Číny přes Koreu. Nejstarší zmínka o japonských dracích pochází z 10. století. Najdeme ji v čínsko-japonském slovníku Wamjóruidžušó, sestaveném Minamotem. Japonští draci mají různou podobu svého jména, nazývají se „dako“ s nějakou předponou. Například endidako nebo hacudako. Vypouštějí se při různých příležitostech, jako jsou svátky nebo narozeniny, (Viz Metodický list č. 23). „Curu“¹³ je japonský jeřáb, pták, který symbolizuje v orientálních kulturách dlouhý věk a objevuje se v orientu v nejrůznějších podobách. Asi před 25 lety se v japonském městě Širone zrodil plán na dračí závody. Nebyly to lečjaké závody. Jednalo se o závod přes řeku širokou asi 70 metrů. Soupeřila mezi sebou mužstva ze sousedních vesnic, kdy každý člen družstva měl svého podivuhodného

¹² BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s. 32

¹³ BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s.30

draka, vysokého 3,3 metru. Vždy dva proti sobě vypustili draka nad řeku – výhodné proudění vzduchu proti proudu řeky. Celý závod byl podivuhodný nejen co do stylu a vzhledu, ale šlo o zneškodnění soupeřova draka. Ke zneškodnění soupeře došlo přeříznutím provazu provazem. A jak k tomu došlo? Jak je to vůbec možné. Vodící šňůra se namočila ve vaječném bílku, poté byla protažena nádobou se skelným práškem a ostrá pilka byla na světě. Tito draci se nazývají RokkakudakoSandžó, což v překladu znamená „šestiúhelníkový drak ze Sandžó“. Neméně známým je v Japonsku samuraj, jehož jméno nese i neméně slavný drak. Ke zjišťování směru a síly větru Japonci již před 400 lety využívali draka nesoucí jméno „Oni-jóšó“. Abychom i my věděli, odkud vítr fouká, vyrobíme si draka pomocníka, který nám to každý den prozradí (Viz. Metodický list č. 8). Tento drak tvaru panáčka sloužil dříve loďstvu, nyní je určen pro zábavu. Jeho název a užití však vůbec nejdou dohromady, protože v překladu „Oni“ znamená příšera a „jóšó“ znamená drak. Celý název je tedy „strašidelný drak“. Zde se ukazuje, že název nemusí být vždy totožný s aktivitou, pro kterou je tento drak využíván. Zde je tedy patrný rozdíl mezi meteorologickým bádáním a strašením. A jak vlastní název vznikl? Přibližně před 1000 lety, kdy se v Japonsku rozšířila pověst o příšeře, která v noci zabíjela a strašila lidi. Císař se rozhodl tuto příšeru zneškodnit a povolal na to samuraje jménem Watanabe-no-tauna, který ji zabil a císaři přinesl.¹⁴

Když se ohlédneme zpět do historie, i japonská kultura využívala draky jako vojenský nástroj proti nepřátelům. Tyto události se datují asi do 11. století. Nejslavnější je dračí legenda z roku 187 – Keiseikogane no šačihoko – Ukradení zlatých rybiček. Ty říká, že v roce 1712 vzlétl v Nagoji zloděj jménem KinsukeKakinoki na drakovi nad místní palác a se střechy ukradl zlaté delfíny.

¹⁴ BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s. 39

S draky je spojeno velmi mnoho náboženství, které si je různě vykládají. Například šintoismus vykládá draky jako spojení člověka s nebesy, tedy s bohy, nebo také jako oběť bohům. Jejich funkce je také symbolická, má ochránit před zlými duchy, jsou symbolem dobrého zdraví, dlouhého života nebo dobré úrody. Vypouštění draků je spojeno také s Novým rokem, kdy rodiny vycházejí ven s draky, nesoucí jejich jména, které vypustí a po chvíli jim odstříhnou šňůru. Drak se stane obětí místnímu „kami“, což je bůh. Tímto si lidé pojistí na celý rok. K tomu účelu si žáci naší školy vyrobili oslavné mávátko, které později posloužilo jako výzdoba v květníku v naší třídě (Viz. Metodický list č.5).

Pokud se přesuneme po „dračí cestě“ dále, dostaneme se do ostrovní země Malajsie. Tato země je závislá na rybolovu a místní občané se rozhodli využít k rybolovu draky. Některé ryby jsou totiž velmi plaché a prchají před stínem větších lodí. Malajci tedy sestrojili draka, k němu přivázali rybářskou šňůru a draka vypustili daleko od lodi.

V našich evropských podmínkách se po dlouhá léta stavěl „malajský drak“, který vznikl před mnoha sty lety v Indonésii. Tito draci se nazývali „layanglayang“¹⁵ a pouštěli se hlavně v období monzunů nad rýžovými poli, aby ochránili úrodu před dravci. Zastupují tak vlastně funkci našich strašáků na poli. V dnešní době nesou tyto polní létající strašáci název „WauBulan“¹⁶, kteří mívají velmi neobvyklé tvary. A nejen v Indonésii, také na poloostrově Bali vzlétají tyto draci nad rýžová políčka. Mají podobu velkého dravce, který je doplněn lukem s napjatou hedvábnou páskou. Ta se ve větru chvěje a vydává bručivý tón. Tito „strašáci“ však nejsou obdivuhodní pouze svým tvarem, či zvukem, který vydávají. Jejich impozantnost spočívá

¹⁵ BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s.8

¹⁶ Tamtéž

i v propracovanosti, kterou malajsijci věnovali dráze letu. Aby tito strašáci byli totiž věrohodní a zvýšila se účinnost strašení, opisují v letu jakousi ležatou osmičku. Malajsijci jsou úspěšní nejen ve vymýšlení bojových taktik proti nevídaným polním návštěvníkům, ale závodí také s draky ve výtvarném zpracování, letovém výkonu nebo v nejvyšší dosažené výšce.

A praktický drak určený pro tuto aktivitu se jmenuje Džanggan. Tito draci jsou zajímaví tím, že se s nimi nelétá. Jejich konec je totiž připevněn ke kolíku a drak sám létá nad rýžovým políčkem. Na první pohled je vidět, že se jedná o draka a jeho chloubou bývá až 80 metrový ocas, který má také svůj význam, a to nekonečný zápas člověka o potravu.

Nesmíme opomenout Thajsko, kde od 12. století draci mají své místo nejen k válečnému účelu, ale své místo získali také jako sportovní náčiní. Drak, symbolizující muže, nazývaný Chula, bojuje v dračím zápase s drakem, symbolizujícím ženu, nazývaným Pakpao. Smyslem závodu je zachytit draka soupeře a získat ho na svou stranu. Pakpao je nejjednodušší drak, velmi blízký tomu, kterého si běžně stavíme.¹⁷

4.2.4 Draci západní

Draci na západě jsou považováni za zuřivé a krvelačné obludy. Rozdílný důvod spočívá pravděpodobně ve vzájemných bojích mezi lidmi a různými druhy draků. Zdejší draci mívají obvykle mohutná těla, pár křídel a čtyři končetiny. V evropských civilizacích se název „drak“ ujal pro nádherná – také v Číně zrozená – papírová a hedvábná létající umělecká díla.

¹⁷ BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x, s.53

4.2.5 Dračí toulky po Čechách

Jak již víme, draci nejsou výsadou pouze asijského kontinentu. I v Čechách najdeme spoustu míst, spojených s těmito nádhernými, silou oplývajícími tvory.

Draka najdeme jako symbol českých měst, královské rody měly draka ve svých rodinných erbech.

Nejinak tomu bylo také s osadou, náležící zámku Střela, v Jižních Čechách. Stavbu – sochu, ve tvaru čínského draka Indioska, nechal postavit Karel Taschek čínskými zedníky. Hlava draka byla již restaurována. Jedná se o dílo měřící více než 20 metrů.

Téma k práci

Kladrubský drak Indiosek – Kladruby (socha)

Pomůcky: karton, kartonové odřezky, lepenka, odlamovací nožik, lepidlo Herkules

Motivace: Společné povídání o tom, co děti viděly na výletech, na dovolených – věc, kterou nebylo možné převézt domů. Věc, kterou by chtěly mít doma, tak jako Karel Taschek, který si nemohl přivést z Číny draka. Podle plánů, které si nakreslil, nechal jej zhotovit čínskými řemeslníky, které si dovézt mohl, na svém panství.

Postup: Na velký část kartonu si žáci překreslí „dračí hřbet“. Jiní žáci na další kus kartonového papíru nakreslí hlavu draka. Pomocí odřezků kartonů a vlnitého papíru zdobí žáci celou zeď. Lepí pomocí lepidla Herkules.

Obrázek 8 - Kladrubský drak dříve

Obrázek 9 – Kladrubský drak nyní

4.2.6 Kde draky viděti

Ve světě, ale i tady u nás, v České republice, můžeme každoročně navštívit několik uměleckých výstav týkajících se papírových objektů, draků.

Členové skupiny Draci.info uspořádali v roce 2009 historicky první dračí výstavu v Praze. Na ni navazovala další, a to v rámci Festivalu Fantazie, který je nedílnou součástí tvoření. Ta se uskutečnila v roce 2010 v Chotěboři. Ve spolupráci s Music Clubem Modrá Vopice v Praze se uskutečnila třetí výstava.

V letošním roce jsme se mohli zúčastnit výstavy v Brně, která nabídla nejen dračí modely, ale také tvořivé dílny které byly všem účastníkům k dispozici.¹⁸

Seznamování žáků s těmito akcemi je důležitou součástí motivační části hodiny. Díky těmto výstavám si žáci uvědomují důležitost jejich práce, a že nedílnou součástí je také prezentace děl.

¹⁸Výstava v Brně [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://chcidraky.cz/blog/2015/03/05/draci-na-vystavach-a-ve-filmu/#>

1. PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část je složena z pracovních listů seřazených po jednotlivých ročnících. V jednotlivých pracovních listech jsou popsány náležitosti charakterizující dané téma. V některých jsou uvedeny další aktivity vyplývající z prvotního úkolu.

V každém ročníku je drakům věnována jiná technika, jiný stupeň náročnosti a jiné využití, a to nejen vzhledem ke věku dětí, ale také ke zkušenostem a technikám, které se snažím obměňovat a tak vytvářet pro děti zajímavé tvůrčí prostředí.

Dračí putování provází po celý školní rok. Úkoly se mění podle ročního období, aktuálních svátků, počasí, dostupnosti materiálů, ale jsou zařazovány i na základě interakce dětí do vyučování.

Výtvarná výchova směřuje k získání praktických i teoretických poznatků o malbě, kresbě, grafických technikách, užitém umění, o práci s různými materiály, o prostorovém vyjádření. Díky výtvarné výchově a pracovním činnostem se žáci učí užívat různé umělecké vyjadřovací prostředky. Jsou vedeni k porozumění základním pojmům v těchto hodinách. A hlavně díky činnostním aktivitám je podchycen a rozvíjen zájem o výtvarné umění. Žáci se také učí nalézat a vnímat krásu v přírodě i lidských výtvorech.

1.1 1.ročník

Metodický list č. 1

Třída / Počet dětí 1. / 7

Téma: Stojan na tužky

Cíl: Žák umí využít odpadový materiál, ví si rady se spojováním materiálu.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní, občanské.

Výtvarný problém: Pospojovat jednotlivé části a dotvořit ozdobné prvky.

Technika: Prostorová tvorba

Pomůcky: papírové roličky, barevný papír, lepidlo, kolíčky na prádlo na uchycení, čtvrtka, tužka, pastelky, nůžky

Motivace: Aby se nám pastelky a tužky nerozutekly, vytvoří si žáci „domeček“, do kterého je budou denně ve školní družině ukládat.

Postup: Papírové roličky potřít lepidlem a polepit barevným papírem. Na čtvrtku obkreslit ruku, vystříhnout a vybarvit. Slepit jednotlivé roličky a mezi ně vlepit vždy 2 vystřižené ruce. Obličej dotvořit dle své fantazie.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka – hygiena, úklid, zodpovědnost za své pomůcky.

Reflexe: Jelikož se jedná o práci prvňáčků, bylo nasnadě položit nejprve tu nejjednodušší otázku. *Jak se vám dnes pracovalo?* Odpověď jsem předpokládala. Zněla: „Dobře.“ Ptala jsem se dál. *S čím se vám pracovalo dobře? S čím ne? Bylo lehké polepovat válečky barevným papírem?*

Bál se někdo použít tavnou pistolí? Proč jste vybrali drakovi zrovna tyto barvy?

Díky těmto otázkám se mi dařilo v dětech vzbudit zájem a probudit v nich další kreativní činnosti. Sami žáci přicházeli s dalšími nápady. Mnozí se nechali inspirovat a podobné stojánky na pastelky si vyrobili i také doma.

Téma: Dračí masopust

Cíl: Žák využije předem určenou plochu ke své tvorbě. Vybere vhodné barvy pro jejich kombinování. Umí správně pracovat s dechem, s jeho intenzitou.

Klíčové kompetence: Pracovní kompetence – hygiena.

Výtvarný problém: Zachycení pohybu barevných masek pomocí rozfoukání barevných kapek.

Technika: Rozfoukávání vodových barev

Pomůcky: vodové barvy, kelímek s vodou, štětec, brčko, tuš, čtvrtka A3

Motivace: Příprava na vlastní karneval ve škole, povídání o masopustu, masopustní veselí v okolních obcích, ukázky fotografií a videí.

Postup: Štětcem nanést vodovou barvu různě na povrch čtvrtky, brčkem pomalu rozfoukávat kapky – pouze jedním směrem. Vzniknou jakési rozčepýřené hlavy, které si dozdobíme černou tuší.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka- masopust – zvyky a tradice. Matematika – počítání hlav (dle barev, sčítání, odčítání, porovnávání). Sloh – emoce. Průpravná dechová cvičení – vhodná i pro logopedická cvičení (dýchání, správné držení těla, rozvoj hrudního koše).

Reflexe: Na samém začátku jsem se dětí zeptala: “ Proč si myslíte, že se tato aktivita jmenuje masopust? ” Odpovědi žáků: legrace, barva, tanec, parta, masky, hudba. Na konci jsem položila stejnou otázku. Odpovědi žáků: točení hlavy, barvy, volnost, pohyb. Většina žáků byla v průběhu aktivity nadšena jiným typem výtvarného vyjadřování. Byla to pro ně jiná, zajímavá zkušenost. Na otázku, co

negativního /záporného by k tomu řekli, někteří odpověděli, že jim bylo nepříjemné foukání do brčka, kvůli točení hlavy. Bylo tedy nutné často ustávat ve foukání. Na to jsem však žáky předem upozornila. Celkově hodnotím práci jako zdařilou, neboť se zapojili všichni, nikdo se neodmítal zapojit do této činnosti.

Téma: Dračí počty – bez přechodu přes desítku

Cíl: Žák se naučí propojit a využít své dosavadní znalosti.

Výtvarný problém: Kompetence k řešení problémů. Rozvržení plochy, výběr vhodného materiálu.

Technika: Práce s různými materiály – stříhání, lepení

Pomůcky: čtvrtka, barevný tvrdší papír, fixa, nůžky, pastelky

Motivace: Abychom si správně zapamatovali pořadí jednotlivých číslic, vytvoříme si vlastní pomůcku, na které budeme řadu číslic od 1 do 10 procvičovat. Pomohou nám k tomu dráčci.

I dráčci se musí pěkně seřadit, protože jinak by nám uletěli neznámo kam.

Postup: Z tvrdého materiálu – čtvrtky, žáci vystříhnou požadovaný tvar, v našem případě se jedná o dračí počty, tudíž draky – rovinný obrazec deltoid. Tento tvar si žáci překreslí dle šablony a poté vystříhají. Číslici již také sami zvládnou nadepsat. Rámečky si vystříhnou, nakreslí na ně požadovaný počet znaků a přilepí na formát papíru, lepší je opět tvrdší materiál. Kartičky se znaky přilepíme pouze po okrajích, neboť draci s číslicí se zasouvají do příslušného políčka.

Mezipředmětové vztahy: Matematika

Reflexe: Naši prvňáčci dychtí po poznání. Proto přistoupili k této práci s velkým očekáváním. Bylo potřeba postupovat po pomalých krocích, neustále žáky nabádat k bezpečnosti při práci s nůžkami. Bylo také potřeba některým žákům pomoci, převážně s obkreslením tvaru deltoidu. Ale protože v tomto případě nešlo tak úplně o přesnost, má pomoc spočívala většinou pouze v přidržení šablony. Ostatní práce byla tedy na samotných žácích. Nakonec vyšly pěkní dráčci, každý

jiný. Práce trvala poněkud delší dobu, bylo nutné pokračovat i v další vyučovací hodině, ale jelikož se jednalo o hodinu matematiky, bylo to nakonec přínosem. K této pomůcce se žáci často vrací. Splnila tedy svůj praktický účel.

Téma: Oslava Nového roku – mávátko, zápich

Cíl: Žák chápe význam svátků, váží si setkávání rodin, tradic. Dokáže vyjádřit emoce v souladu s aktuální oslavou.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, sociální, pracovní

Výtvarný problém: Poskládání a dotvoření „mávátkového“ draka k oslavám příchodu Nového roku.

Technika: Skládání papíru, lepení

Pomůcky: barevný papír, nůžky, lepidlo, 1-2 špejle

Motivace: Nejen pro Číňany, ale určitě pro většinu lidí jsou oslavy spojené s příchodem roku doplněny spoustou emocí. Abychom se mohli alespoň částečně přiblížit asijským zemím, vyrobíme si mávátko do průvodu, které později poslouží jako ozdoba. Každá emoce je vyjádřena barvou a všichni mají možnost nazdobit si svého „mávátkového“ draka libovolnými barvami.

Postup: Pruh barevného papíru poskládat do harmoniky. Ve stejné šířce vystříhnout a nazdobit ocas. Ten také poskládat. Nakonec vystříhnout hlavu a dozdobit okem nebo ohněm.

Mezipředmětové vztahy: Přírodověda – Člověk a jeho životní podmínky.

Sloh – popis oslav Nového roku; novoroční předsevzetí; shrnutí předešlého roku – sebehodnocení.

Reflexe: Tato jednoduchá aktivita prováděná v prvním ročníku je zařazena na začátku školního roku, kdy je náplní tematického plánu ve výtvarné výchově a v pracovních činnostech práce s papírem. Proto jsou zařazeny takovéto aktivity, které se nadále rozvíjejí. Skládání papíru rozvíjí u dětí jemnou motoriku. Celá aktivita byla provázena

pohodou a klidem. Děti mohly mávátko ozdobit libovolnými barvami, hrály si s kousky papíru, odstřížky, učily se využít malé zbytky papíru. Celkový výsledek nám dělal po dlouhý čas velkou radost, neboť výtvary zdobily malé květináčky s mandarinkami v naší třídě.

1.2 2.ročník

Metodický list č. 5

Třída / Počet dětí 2. / 8

Téma: Dračí putování

Cíl: Cílem této aktivity je rozvíjet dovednost spolupráce ve skupině, podněcovat tvořivé myšlení, představivost a fantazii, rozvíjet citlivost a smysly.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, k řešení problémů

Výtvarný problém: Práce ve skupině, práce s textilním materiálem, pevný úchop klubka vlny, přesná manipulace s klubkem. Vizuelní tvorba, později obohacena odstřížky a stužkami.

Technika: Prostorová tvorba s vlnou. Akční tvorba, koláž

Pomůcky: klubko vlny, plastová víčka

Motivace: Podzimní atmosféra, vítr.

*Jestlipak vám někdy někdo řekl, že lítáte jako draci? Co to znamená? Už ti někdo řekl, že jsi akční? Okamžité zapojení dětí a ztvárnění té dané situace. Pro doplnění let - běhání, spojeno s říkadlem *Vyletěl si pyšný drak.**

Postup: Skupinová interaktivní činnost - posílání klubka vlny vede k prostorové tvorbě s textilem. Posláním klubka vznikají různě propojované linie vlny, ve kterých každé dítě vyhledá tvar hlavy svého draka. Děti sedí v kruhu a posílají si klubko vlny se slovy: *Drak letěl tak rychle, že po něm zůstala jen barevná čára.* Žák pošle klubko kamarádovi. Ten si přidrží vlnu a pošle klubko dál, až se vystřídají všichni žáci.

Děti pracují s plastovými víčky, která umísťují do vzniklého útvaru na základě svých pocitů, pohledů. Svou činnost střídavě komentují. Střídají se u styčných bodů. Rozvíjí se komunikace a spolupráce.

Mezipředmětové vztahy: Díky rozvoji slovní zásoby možno propojit se slohovou výchovou. Rozvoj řeči, úsudku, výběr vhodných slovních obrátů.

Reflexe: Během této aktivity docházelo k velkým diskuzím. Ve skupince žáků je mj. žákyně americké národnosti a žákyně polské národnosti. Bylo tedy velmi zajímavé sledovat trojjazyčný rozhovor, kdy děti vysvětlují dvěma spolužačkám aktivitu, kterou právě dělaly. Aktivitu nejprve provázely výkřiky, nesrozumitelná hesla a povely. Postupem času všech docházelo, že není možné takto pracovat a došlo k tomu, že se skupina dohodla na postupném komentování toho, co právě ten dotyčný dělá. A nakonec to bylo to nejlepší řešení, neboť i dvě spolužačky, které nehovoří stejným jazykem, ten společný jazyk našly a všichni spolužáci se v tu chvíli semkli a drželi krásně pospolu. Tato aktivita posloužila tedy také ke spojení kolektivu a učení se toho, jak učit, jak vyjít vstříc a umění naslouchat.

Téma: Dračí oko – náhrdelník

Cíl: Žák získá novou zkušenost s Fimo hmotou, seznámí se s její strukturou.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní

Výtvarný problém: Pracovat s hmotou tak, aby se nepoškodila, nepotrhalo. Vybrat vhodné barevné kombinace.

Technika: Dekorativní užitá tvorba

Pomůcky: Fimo hmota, vykrajovátko, krajka

Motivace: Dárek ke Dni matek

Postup: Z fimo „kuličky“ si vyválí žák placku. Na tu přiloží krajku – jemně na ni zatlačí. Vykrajovátkem vytlačí kruh, vykrojenou placku na ni položí, aby zůstala oblá. Barevnými stínovými barvami jemně zapráší štětečkem. V troubě se fimo hmota zapeče a postříká speciálním lakem.

Mezipředmětové vztahy: Literární výchova-dárek k svátku, hudební výchova – píseň Matičce.

Reflexe: Mnozí žáci se setkali s touto hmotou poprvé. Někteří o ní již slyšeli, ale nepracovali s ní. Výroba dárku pro maminku je vždy velmi zdařilá akce. Na naší škole tuto aktivitu provádíme buď společně nebo po třídách. V letošním školním roce náhrdelník Dračí oko, zpracovávaly všechny děti, avšak každá třída s jinou náročností. Práce s fimo hmotou je podobná práci s klasickou modelínou. Zajímavé pro tuto činnost bylo zaprášení stínovými barvami a zapečení náhrdelníku v troubě. Aktivita sklidila velký úspěch a nebyla to poslední setkání s fimo hmotou.

Téma: Odkud vítr fouká & Oni-jóšó¹⁹

Cíl: Žák chápe životní podmínky na Zemi. Dokáže vysvětlit pojmy živá a neživá příroda. Orientuje se v rozmanitosti podmínek na Zemi. Vysvětlí pojem vítr, síla větru. Žák se dokáže orientovat na směrové družici. Žák umí využít odpadový materiál k výrobě školních pomůcek.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní, k řešení problémů, občanské

Výtvarný problém: Spojit materiály vhodné k výrobě větrné postavičky. Vytvořit vhodnou pomůcku ke sledování proudění vzduchu.

Technika: Práce s odpadovým materiálem – plasty. Řez, protahování; prostorová tvorba

Pomůcky: plastová lahev, nůžky, igelitové barevné tašky, fix, provázek, rolničky

Motivace: Abychom nesledovali počasí pouze v televizi nebo na internetu, vytvoříme si postavičku ONI-JÓŠÓ, která nám bude říkat, odkud vítr fouká.

Naše sledování budeme po určitou dobu zapisovat.

Postup: Z plastové lahve odřízneme vrchní část – hrdlo. Do zbytku plastové lahve prořežeme otvory. Nastříháme igelitové – barevné sáčky. Ty zatlačíme do otvorů v plastu. Dotvořené bytosti ONI-JÓŠÓ je na fantazii každého tvořitele. Na spodní část je možno zavěsit

BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr. příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x.

rolničky, které ve větru vydávají krásný zvuk. Hotovou postavičku zavěsíme na dobře viditelném a přístupném místě.

Mezipředmětové vztahy: Přírodověda, prvouka – Rozmanitost života na Zemi, neživá příroda. Počasí.

Reflexe: Vlastně ani nevím proč, ale naši žáci milují práci s odpadem. Rádi věci přetvářejí. Spojení výtvoru s aktivní činností v jiném předmětu je pro děti rovněž velmi zajímavá.

1.3 3.ročník

Metodický list č. 8

Třída / Počet dětí 3. / 6

Téma: Divadelní maska (Divadelní hra Karlovický drak) ²⁰

Cíl: Žák se seznámí s novým stylem tvorby *papírmašé*, vyzkouší si práci s papírem a lepidlem, své dílo naaranžuje, vkusně doplní a vystaví na přístupném místě. Žák rozvíjí výtvarnou fantazii a tvořivost.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, pracovní, k řešení problémů

Výtvarný problém: Výtvarné vyjádření své představy, práce s papírem, vhodná volba kombinace barev, nanášení jednotlivých vrstev, kreativita, barvení dle aktuálních pocitů.

Technika: Papírmašé

Pomůcky: Novinový papír, voda, ponorný mixér, lepidlo Herkules, miska, igelitový sáček

Motivace: Žákům je přečten úryvek z knihy *Za strašidly do lesů a skal*, která přibližuje dračí tematiku ze země české. Nabádá děti k zamyšlení, zda již tato místa navštívili nebo je nadchne k návštěvě těchto míst. Maska poslouží jako rekvizita při divadelním ztvárnění hry.

Ukázka divadelních masek ²¹ - zejména jejich tvarů, vrásnění....

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Za strašidly do lesů a skal: 50 rodinných výletů*. Vyd. 1., V Praze: Ikar, 2006, 232 s. ISBN 80-249-0520-5. (str. 186-187)

Ukázka díla Petra Schumanna – tvořil reliéfy a obrazy inspirované pohádkami bratří Grimmů

Postup: 1. výroba papírmaše

Do plastové nádoby natrháme novinový papír, zalijeme vodou a počkáme, než se všechny kousky nasají. Poté rozmixujeme ponorným mixérem, přidáme lepidlo a řádně promícháme.

2. nanášení na misku

Misku dnem vzhůru překryjeme igelitovým sáčkem. Nanášíme vrstvy papírmaše, které již modelujeme do požadovaných tvarů. Masku necháme 24 hodin zaschnout. Nezapomeneme po stranách masky provléci gumičku.

3. úprava tvarů

Před barvením můžeme pomocí pilníčku, nožiku nebo nůžek doopravit či pozměnit tvar. Pokud budeme ještě nanášet znovu modelovací hmotu, musíme nechat opět řádně zaschnout.

4. barva

Po úplném zaschnutí masku nabarvíme.

Mezipředmětové vztahy: Literární výchova – čtení textu, úprava textu, aby byl vhodný pro divadelní hru. Dílo Karla Jaromíra Erbena – pověst Karlovo jezero – národní pohádky, Drak a carův syn.

Sloh – popis jednotlivých postav, pohádky a pověsti z našich krajin.

Ekologie – zpracování odpadového materiálu a jeho dalšího využití.

Vlastivěda – práce s mapou – zakreslení pohádkových míst. Významní lidé a dobové souvislosti oblasti na rozhraní Beskyd a Javorníků v údolí Vsetínské Bečvy.

²¹<http://www.masky.biz/masky2.php>

Reflexe: Tvoření hmotou papírmašé jsem u dětí sklídila obrovský úspěch. Patlání, modelování, tvarování.....to byla slova, která děti napadla při samotné činnosti. Během celého procesu jsem se dětí vyptávala na jejich pocity při práci s papírmašé. Pouze jeden žák se vyjádřil nevhodným způsobem o konzistenci hmoty. Odpověděl tak na otázku, co jim tato hmota připomíná, zda by ji šlo nahradit něčím jiným. Ve chvíli, kdy jsem tuto otázku položila, ihned jsem si uvědomila její nevhodnou formulaci. Nebyla to otázka připravená, byla to otázka zpatra. Tím jsem se přesvědčila o důležitosti příprav. Každopádně celkový výsledek dopadl velmi dobře, všichni si odnesli pěkné dílo, každý měl svůj vlastní originál. Jediným negativním poznatkem jsou malé prostory v naší škole. Je nutné dílo nechat delší dobu na vhodném místě proschnout. A na to nám musela stačit ne zrovna nejvhodnější topná tělesa ve třídách.

Téma: Jak ubíhá dračí čas

Cíl: Žák umí pojmenovat části hodin; žák dokáže určit hodinu, ½ hodinu, 1/4 hodinu; orientuje se v jednotlivých částech dne.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, k řešení problémů

Výtvarný problém: Vypracovat pomůcku – hodiny; správně doplnit jejich jednotlivé části

Technika: Práce s papírem

Pomůcky: Barevný papír, čtvrtka, pastelky, nůžky. Kopie dračích hlav: 8x, princezen 4x. Kružidlo nebo talířek, psací potřeby, nůžky, pastelky, lepidlo, nýtek/patentka a 2 dračí nohy.

Motivace: Abychom se mohli lépe orientovat v čase, povídat si o jednotlivých aktivitách, vyrobíme si pomůcku, kterou budeme využívat nejen v hodinách prvouky, kdy se budeme zabírat časem a dodržováním režimu dne. Budeme se také zabírat pojmy, jako je: minulost, přítomnost a budoucnost.

Využijeme ji také v hodinách slohu, při popisu naší denní činnosti. Papírové hodiny poslouží ostatním k lepší představivosti. A také si upevníme znalosti týkající se času.

Postup: Kružidlem nebo podle talířku si žák nakreslí na podklad kruh. Prostředek kruhu se propíchně, zespodu se vloží ½ nýtku/patentky, pak samotný papírový podklad, 2 vybarvené dračí nohy a opět nýtek/patentka.

Nýtek/patentku není vhodné zatáhnout silou, protože ručičky hodin se musí otáčet. Dračí a princeznovské hlavy si žáci vybarví dle své fantazie, vystříhnou a nalepí do kruhu. Princezny na úroveň čísel 3,6,9,12 a dračí hlavy na úroveň čísel 1,2,4,5,7,8,10,11.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka – čas, části dne, režim dne, druhy hodin, zájmové činnosti, práce a odpočinek; literatura – říkadla.

Reflexe: Protože výuka hodin není příliš oblíbená činnost v hodinách prvouky, rozhodla jsem se po dohodě s kolegyní, vyučující předmět prvouka, že si děti vyrobí každý své hodiny. A to z toho důvodu, aby byli více motivováni k učení se jim. Myslím, že to byl velmi zdařilý krok, protože aktivity spojené s hodinami se mi převedly i do hodin českého jazyka, konkrétně do slohu, ale také do hodin anglického jazyka. 3 žáci měli problém s narýsováním kružnice kružidlem, proto jsem jim nabídla možnost obkreslení dle talířku. Jeden žák třetí třídy není stále schopen vystříhnout tvar kruhu, který by jej alespoň vzdáleně připomínal. Ale o to víc pracoval s nadšením. Práce s nýtkem se ukázala také pro mnohé jako poměrně složitá. Dětem stále chybí jemná motorika. Obratnost prstíků je na slabé úrovni. Většina žáků si chtěla nakreslit obrázky do hodin sama. Ale když zjistili, že by to mělo být více stejných obrázků, mnozí to vzdali. Proto využili nabídnuté obrázky, které pouze správně umístili a vybarvili.

Celková práce se jeví jako velmi zdařilá, myslím, že pro mnohé žáčky stála velké vyvinutí úsilí. Ale pomůcka je na světě a nadále se s ní v hodinách pracuje a to bylo také účelem.

Téma: S tužkou je zábava

Cíl: Žák se naučí vnímat sílu tahu své ruky; rozvíjí jemnou motoriku; umí využít uvolňovacích cviků při práci

Klíčové kompetence: Osobnostní rozvoj

Výtvarný problém: Cit pro linii, cit pro sílu linie; udržet volnou ruku; rozvoj estetického cítění

Technika: Práce s linií; kresba

Pomůcky: bílý papír, obyčejná tužka různé síly

Motivace: Otázku: „Co můžeme použít ke kreslení? Pastelky, pastely, voskovky, křídlo, červenou řepu, rozmíchané kari koření, uhel, hlínu, gumu, sníh, ale nikdo z nich nevzpomněl na „obyčejnou“ tužku. Proto bylo velkým překvapením, když jsme ke své práci využili právě pouze ji. Navést a namotivovat žáky k tomu, aby „pouze“ čárali, není vůbec těžké. Ale vlastní práce již tak úplně jednoduchá není. V první řadě: „Zákaz gumování!“

Postup: V různých materiálech si prohlédneme tvary a druhy draků. Poté si obrys draka nakreslíme tužkou na bílý papír. Rozdělíme si jej na několik nestejných částí. Následně jednotlivé části vyplňujeme různými typy čar. Různé nejenom silou, ale také tvarem. Vznikají krásně obrazce.

Nakonec můžeme některé linky vytáhnout silněji – pokud jsou všechny stejně silné (Viz Obr. 23) nebo zvýraznit barevně (Viz Obr. 24)

Mezipředmětové vztahy: Psaní – uvolňovací cviky pro nácvič psaní.

Matematika – přímky, křivky, geometrické tvary. Prvouka – kresba zvířat, rostlin...

Reflexe: Tak obyčejná technika jako je kresba a přeci tak náročná. Pro děti jen obyčejná tužka, ale najednou nevěděly, co s ní. Musely zjišťovat, že i přitlakem vzniká na čáře odlišnost. Musely u své, byť jednoduché práce, přemýšlet. Finální díla obdivovaly a byl u nich probuzen zájem o kresbu tužkou, což se projevovalo ve volných chvílích. Jako učitelka jsem dostávala kreslené obrázky právě tužkou.

Téma: Závěsná ozdoba

Cíl: Žák si osvojí práci s dalším typem materiálu. Uvědomí si její specifika, charakteristické rysy, výhody a limity. Seznámí se s prostorovou tvorbou, experimentování s jejími prostředky.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní, k řešení problémů

Výtvarný problém: Žáci měli za úkol pospojovat materiály různého tvaru a síly. Barevná kompozice; zavěšení a upevnění v prostoru, který by eliminoval jeho životní prostředí.

Technika: Prostorová tvorba; Asambláž

Pomůcky: Krabičky, plato od vajec, čtvrtka, lepidlo, barvy

Motivace: Motivace žáků byla založena na předcházejících kontextech formou vizuálních ukázek a fotografií a samozřejmě také komunikací se žáky – povídáním si o dracích, jejich vzhledu, možnostech, způsobu letu, života.

Postup: Žáci měli za úkol přinést z domova materiály, připomínající dračí kůži, a to buď strukturou, barvou, tvarem nebo silou. Ve skupinkách si postavu draka vytvoří nejprve poskládáním, poté jej slepí do požadovaného tvaru.

Mezipředmětové vztahy: Ekologická výchova, Prvouka – využití odpadového materiálu.

Reflexe: Tuto práci jsem zařadila do výtvarných prací z několika důvodů. Aby vytvořené dílo nebylo umístěno na nástěnce, ale v prostoru. Dále pak využít nasbírané materiály. Samozřejmě naučit také žáky pracovat s různými druhy materiálů, vhodně je spojovat a poté umísťovat. Protože nezáleží pouze na díle samotném, ale také na jeho vhodném umístění, tedy prezentaci. Děti se rády přehrabují v různých materiálech, rády lepí tavnou pistolí nebo izolepou. Proto

práce proběhla v naprostém klidu, nadšení, euforii. Nesnažila jsem se děti při práci moc krotit. Neboť jsem si vědoma toho, že i jejich výkřiky, povely druhým, úsměvy, ale také úlevy při nezdařilé práci jsou k tvoření potřeba. Tak jak tuto práci děti pojaly s nadšením, tak probíhala celá aktivita a následné ukončení vystavením děl. Budu tedy podobné aktivity do svého tematického plánu opět zařazovat.

1.4 4. ročník

Metodický list č. 12

Třída / Počet dětí 4. / 8

Téma: Závojnátka není pouze ryba - Co by bylo, kdyby

Cíl: Žák umí propojit pojmy z různých oblastí.

Klíčové kompetence: Kompetence sociální, občanské, společenské

Výtvarný problém: Objekt z rybí říše ztvárnit do podoby létajícího tvora.

Technika: Kresba

Pomůcky: formát A3; progressa

Motivace: Přenesení x obrácení životních prostředí – my jsme ve vodě, rybka ve vzduchu. Pohybem znázorní let té rybky. Nakreslit rybku formátu minimálně A3.

Postup: V úvodu hodiny jsem dětem položila otázku: „*Co by bylo, kdyby ryby uměly létat?*“ Protože se jedná o žáky 4.ročníku, jisté znalosti z přírodopisu již žáci mají. Dva žáci mi tedy odpověděli, že to některé druhy ryb umí.

V tu chvíli se strhla diskuse, jak by to bylo možné, že je to nesmysl a nakonec se všechny oči obrátily na mne, jak tedy rozhodnu. Třída byla rozdělena na dva tábory. Jelikož jsem s touto variantou počítala, měla jsem připravené ukázky z encyklopedie, kde je skutečně zmínka o tom, že existuje okolo čtyřiceti druhů létajících ryb, náležících rodu Exocoetidae.²²

²²http://zpravy.idnes.cz/video-podivejte-se-na-letajici-rybu-rekordmanku-ft0/zpr_archiv.aspx?c=A080521_185521_zajimavosti_lpo

Děti dostaly k dispozici encyklopedie ryb, které si prohlížely. Hledaly rybu dle zadání. NAJDI TAKOVOU, KTERÁ BY MOHLA LÉTAT – TAKOVOU, JEJÍŽ PLOUTVE PŘIPOMÍNÁJÍ KŘÍDLA. Ve skupinkách se nakonec nejlépe shodli všichni na závojnatec. A nyní už bylo na každém z nich, představit si rybu, která skutečně létá.

Žák si nejprve předkreslí rybu závojnatec a po částech doplňuje prvky létající bytosti; ty poté vybarví dle svých pocitů.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka – vodní svět; Sloh – popis vizuálních rozdílů.

Reflexe: Spojení videoukázky, encyklopedie a následně vlastní výtvor se ukázalo jako vyhovující postup k samostatné práci. Výsledná dílka se velmi zdařila, hýřila barvami a poskytla žákům další možnosti při práci s objekty.

Obrazy neskončily pouze jako výkresy. Děti je vystříhaly a vytvořily z nich nádhernou koláž.

Téma: Obrázek ke Dni otců

Cíl: Žák se seznámí a vyzkouší si výtvarnou techniku tisk z výšky.

Klíčové kompetence: Osobnostní rozvoj. Kompetence k řešení problémů, občanské, pracovní

Výtvarný problém: Zpracování odpadového materiálu.

Technika: Volná grafika – materiálový tisk – tisk z výšky

Pomůcky: polystyrenový tácek, široká jehla, špejle, tempera, houbička, hadřík, čistý papír.

Motivace: Žáci se mezi sebou seznámí s informacemi, které zjistili o svátku Dni otců. Vytvoří si nástěnku s informacemi a přáníčky, která tatínkům přejí k jejich svátku.

Postup: Na očištěný polystyrenový tácek si mohou např. kouskem čtvrtky naznačit obrázek. Poté silnější jehlou nebo špičatou špejlí vyrýt obrys. Hustou temperu rozetřít po povrchu tácku. Formát čtvrtky si žák upraví podle velikosti obrázku. Z horní strany, přikládá papír na natřený tácek a jemně uhladí po celé ploše. Hotový, zaschlý obrázek umístí na vhodnou podložku a přilepí.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka, sloh – svátky. Literatura – báseň/přání.

Reflexe: Neobvyklé, na naší škole první práce na toto téma. Protože to bylo nové nejenom zadáním, ale účelem, bylo kolem této práce mnoho šumu a diskuzí. Žáci si pod pojmem tisk z výšky představovali spouštění těžších, barvou natřených předmětů na papír.... Velmi zajímavý nápad, který jsme v zimě uskutečnili s obarveným sněhem.

Zajímavé byly také reakce žáků na polystyrenové tácky. Stále bylo vidět napětí a tím byla dosažena naprostá pozornost, kterou mi

věnovali žáci při výkladu. Svého úkolu se všichni zhostili s nadšením a i přes drobné nesnáze při vyrývání do tácku se nám podařilo vytvořit velmi pěkné dárky pro tatínky.

Téma: Znak mého města - MAČIDŽIRUŠI

Cíl: Žák umí vystihnout základní informace kresbou. Umí hovořit o rodových záležitostech, chápe vážnost rodiny.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské a sociální

Výtvarný problém: Kresba heraldického znaku. Rozvoj sebevědomé i sebekritické osobnosti.

Technika: Kresba

Pomůcky: čtvrtka, kresebné pomůcky, nůžky

Motivace: Představme si, že jsme váženým rodem v naší společnosti a chceme navázat kontakty s rody podobných zájmů. Pokusme se je prezentovat nejen slovy, ale také kresbou.

Postup: Žák si sepíše pomocí metody brainstormingu hesla, která jej nejvíce vystihují. Ta poté zakreslí do libovolného tvaru, znázorňující jeho rodový erb - znak.

Mezipředmětové vztahy: Sloh - vypravování, popis, matematika - tvar, linie, vlastivěda - rodové linie, anglický jazyk - family tree.

Reflexe: Vytvořit znak mého města není tak neobvyklá aktivita. Zde bylo pouze to omezení, že se jednalo o znak s prvky pána ohně, odvahy a síly. S tímto tématem se nejlépe popasovali hoši, kteří k této tématice mají velmi blízko.

1.5 5.ročník

Metodický list č. 15

Třída / Počet dětí 5. / 12

Téma: Jin-Jang

Cíl: Žák zvládne techniku quillingu. Umí je dotvořit podlepením. Žák získá povědomí o síle víry dvou protipólů JIN A JANG. Žák chápe a zná protiklady. Umí využít tuto techniku v další práci.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, sociální, pracovní

Výtvarný problém: Přiblížení se k čínské kultuře, pochopení smyslu síly dvou protipólů. Hledání podobných situací. Vhodné vyzkoušet navinutí a sundání základního kolečka několikrát nanečisto.

Technika: Quilling & papírový filigrán

Pomůcky: bílá a černá čtvrtka; proužky bílého a černého papíru (nemusí být nutno zakoupeno v obchodě, stačí použít skartovačku, lepidlo; libovolný barevný papír, obyčejná tužka a nůžky

Motivace: Vezměme si každý jeden proužek papíru a obyčejnou tužku nebo špejli. Během mého vyprávění o historii quillingu si motejte proužek na tužku x špejli. Poté zkuste proužek různě roztahovat, smršťovat, stlačit při jedné straně.

Pokud smotáte takových proužků více, formujte je do různých tvarů.

Samozřejmě jsme stále v říši ohnivých draků. Hledejme v sobě to dobré, i to špatné, každý přemýšlí sám nad sebou.

Postup: Po úvodní motivační části přejdeme k samostatné práci tvoření. Dětem ukážeme různé šablony draka, děti je poté neobkreslují, ale vytvoří si vlastní obrys. Dvoubarevné smotané proužky skládají do požadovaného tvaru. Celkový obrys

s vynecháním na každé straně obstříhneme a podlepíme černou a bílou čtvrtkou.

Mezipředmětové vztahy: Matematika – geometrické tvary. Sloh – popis vlastností.

Reflexe: Povídání o protipólech – pěkné. Práce a quillingu – to již tak snadné nebylo. Každý sám za sebe, se svou trpělivostí a jemností. Byl to tedy pěkný oříšek a podle toho první filigránové včelky vypadaly. Ale musím říci, že po bojích, které žáci s papírem a vlastně také sami se sebou svedli, výsledek byl skvělý, protože nebylo žáka, který by neměl hotový svůj výrobek. Pravda, každý svým tempem a podle svých možností a schopností, ale výsledek byl. A to je velký úspěch.

Téma: Jin-Jang – symbol síly

Cíl: Žák pochopí smysl v symbolu Jin a Jang. Umí vytvořit znak symbolizující protipóly.

Klíčové kompetence: Kompetence sociální, pracovní, občanské

Výtvarný problém: Kombinace barev; seskupení tvarů vyjadřujících protipóly. Symetrie, asymetrie. Geometrické zobrazení symbolu Jin-jang & Tchaj-ťi-tchu (taijitu) – tradičního symbolu reprezentujícího sílu Jin a Jang.

Znázornění teček opačných barev, které symbolizují, že v každé ze sil se nachází i síla opačná. Záleží tedy na samotném pozorovateli.²³

Technika: Práce s papírem

Pomůcky: bílá čtvrtka, bílý a černý papír nastříhaný na libovolný geometrický tvar, např. čtverečky; nůžky, lepidlo

Motivace: V této aktivitě se budeme zabývat protiklady, opačnými situacemi, postoji, silami. Žáci dostanou kartičky, každý žák bude zastupovat jednu přírodní sílu – živel a poté emoci. Popisováním jednotlivých slov na kartičkách se budou vzájemně hledat. Ve středu místnosti se vytvoří symbol Jin a Jang. Síly Jin jsou znaky tmavé, zamračené, pasivní, reprezentované ženou. Znaky Jang jsou světlejší, jižní, veselejší, reprezentované mužem. Žáci dostanou za úkol postavit se k té síle, kterou si myslí, že jejich slovo vyjadřuje.

Postup: Děti dostanou papírový kruh, na který zobrazí symbol Jin – Jang. tvary.

²³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Jin_a_jang

Mezipředmětové vztahy: Prvouka – přírodní živly; emoce. Povahové rysy člověka. Sloh – popis osoby.

Reflexe: Opět práce s protipólními stranami. Diskuse na dané téma probíhala poklidně. Žáci stále nevěděli, jakou technikou budou tvořit. Někteří se obávali, že nastanou opět ty krušné chvílky podobné quillingu, ale nakonec byli všichni ujištěni, že se nic podobně složitého konat nebude. Všem se ulevilo a práci na symbolu síly si všichni užili.

Téma: Jin–Jang

Cíl: Žák se seznámí s pojmem prostorová tvorba. Umí tvořit také na prostorově odlišném povrchu.

Klíčové kompetence: Kompetence k učení, občanské, komunikativní, pracovní.

Výtvarný problém: Modelování, instalování v prostoru. Tolerance struktury objektu a jeho velikosti. Geometrický charakter, estetičnost. Dodržování určitého rytmu – střídání barevných proužků/prvků na ploše v prostoru.

Změkčování tvrdých tvarů zaoblením. Rozdělení prostoru/plochy – proporcionalita.

Technika: Kaširování; Prostorová tvorba; Experimentální tvorba

Pomůcky: čtvrtka, lepidlo Herkules, pauzovací papír, fix, černý papír

Motivace: Pokusíme se přenést zkušenosti s mandalou do jiné výtvarné oblasti. Žáci ukazují, kde všude je prostor. Snažíme se je navést, jak se té naší aktuální tvorbě říká. Popisujeme prostor – nekonečný, uzavřený, tmavý, úzký.... Na obrázcích s kapkou si vysvětlíme náš problém, naši činnost. Pomocí otázek navádíme žáky na další nápady, co může mít tento tvar a jak se mu říká – vypouklý (oko, kontaktní čočka, dno misky, obrácená lžice)

Postup: Na čtvrtku narýsujeme kružnici, kterou si potřeme lepidlem. Jemně pomuchlaný pauzovací papír umísťujeme na plochu. Stále se snažíme udržet

kruhový tvar. Dokončení provedeme menšími proužky papíru, potřenými lepidlem a opět uhlazenými. Po zaschnutí překreslíme buď podle šablony nebo dle své vlastní fantazie obrys draka.

Z nastříhaných proužků papíru vytváříme symboliku dvou symbolů Jin a Jang.

Mezipředmětové vztahy: Matematika – prostor, povrch.

Reflexe: Patlání, lepení, muchlání. Toto jsou činnosti, které děti zaujmou ve většině případů. Ani tentokrát nezklamaly a děti se s velkým nadšením vrhly do práce. Občasná úskalí s tvarováním jsme ihned společně vyřešili. Větší problém bylo samotné polepování na nerovném povrchu. Ale i toto žáci zvládli a rádi se k této technice znovu vrací.

Téma: Pětihlavý drak počtář

Cíl: Žák dokáže vytvořit obkreslením části svého těla pomůcku pro žáky 1. ročníku.

Klíčové kompetence: Kompetence občanské, sociální, pracovní

Výtvarný problém: Obkreslování s kresbou.

Technika: Obkreslování, stříhání, lepení

Pomůcky: barevný papír (120gr), barevné papíry (80gr), fix, nůžky, lepidlo

Motivace: Pojdme vytvořit pomůcku pro prvňáčky, kterou budou využívat ve výuce, učit se s její pomocí.

Postup: Žák si obkreslí na tvrdší barevný papír svou ruku, kterou doplní o ostny na jednotlivých prstech – dračí ostny, doplní také hlavu a ucho. Celé vystřihne. Dolepí z barevných papírů slabé proužky znázorňující oheň, oči dokreslí nebo přilepí a nakonec dopíše číslice.

Mezipředmětové vztahy: Prvouka – části lidského těla; Matematika– 1. ročník; Dramatická výchova – divadlo

Reflexe: I zdání někdy klame. Obkreslit si ruku. Ne všem se povede taková, jaká doopravdy je. Nakonec se všem povedlo a další práce s korpusem“ může začít. Přidáváním dalších částí dračího těla si děti velmi vyhrály a stvořily tak pomůcku užitečnou pro prvňáčky.

Téma: Vodní draci u Kolína

Cíl: Žák se seznámí s kolínskou pověstí. Naučí se využít plastový odpadový materiál. Umí pracovat s prostorem.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní, k řešení problémů

Výtvarný problém: Vhodné slepení různých materiálů v prostorové tvorbě.

Technika: Prostorová tvorba

Pomůcky: plastová lahev, papírové ruličky, barevný papír, lepidlo

Motivace: Pověst o dracích v kolínském znaku. Píseň Kolíne, Kolíne.

Postup: Plastová lahev, papírová rolička se přetvoří do vodního tvora.

Pomocí barevných papírů dotvořit vhodné vodní doplňky.

Mezipředmětové vztahy: Český jazyk, literatura, sloh, prvouka -

procvičování orientace nahoře, dole, vpravo, vlevo. Matematika - pojmy větší, menší, tělesa. Environmentální výchova - vztah člověka k prostředí, ekosystémy...

Multikulturní environmentální výchova - výběr a kombinace obrazů z hlediska záměru sdělení.

Hudební výchova - píseň Kolíne, Kolíne.

Reflexe: Práce s odpadovým materiálem je činnost, kterou děti vždy zabavíme. A proč tedy lahev na vodu nevyužít k výrobě vodního draka. Umisťováním různých materiálů, přetvářením, dolepováním si žáci vyhráli a stvořili krásná prostorová díla.

Proč si, děti, myslíte, že má město Kolín draka ve svém znaku?

(Odpovědi žáků 4. 5. ročníku)

Je to strážce. Byl to člověk z Kolína, který se proměňoval na noc v draka a střežil město. Nešťastný hoch, který byl odmítnut princeznou. Protože Kolín bylo odjakživa silné město, nedobytné, proto drak, který tak značí sílu. Protože drak je nepřemožitelný, silný a má autoritu.

Téma: Narozeninový drak

Cíl: Žák pochopí důležitost rodinného svazku, rodinných setkání. Dokáže využít symbol draka k vyjádření úcty při oslavě narozenin kamaráda nebo člena rodiny. Chápe důležitost těchto symbolů.²⁴

Klíčové kompetence: Výchova demokratického občana

Výtvarný problém: Pospojovat jednotlivé části, vybrat vhodné barvy.

Technika: Stříhání, lepení

Pomůcky: papírové krabice 2 velikostí, šupiny z barevných papírů, další barevné papíry.

Motivace: Jakou výzdobou udělat radost kamarádovi. Zorganizovat tematicky zaměřenou oslavu narozenin.

Postup: Výběr vhodných krabiček, nastříhání materiálu – šupin z barevného papíru. Vytvoření dalších částí těla. Nalepení, naaranžování.

Mezipředmětové vztahy: Sloh – povahové rysy zvířat a lidí. Hudební výchova – pohybové vyjádření tance s drakem.

Reflexe: Velká společná práce, při které mnohdy narážíme na skupinkování. Žáci si sami rozhodli, s kým budou ve skupince spolupracovat. V průběhu aktivity však docházelo k prolínání, vedlo to tedy nejen k samotnému společnému výtvoru, ale také ke stmelení kolektivu.

²⁴ Oslavy narozenin v Číně [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://www.cinske-zbozi.cz/skatule-zajimavosti-m/346-v-cine-jsou-oslavy-narozenin-zcela-jine-nez-u-nas>

Téma: *Vitráž*

Cíl: Žák dokáže pracovat systematicky. Rozvrhne si jednotlivé kroky, dbá o čistotu svého pracoviště.

Klíčové kompetence: Kompetence pracovní a občanské

Výtvarný problém: Jemná motorika, rozvoj soustředění a trpělivosti.

Technika: Kresba; prostřihávání; podlepení barevnou folií

Pomůcky: kancelářský papír, tužka, špičaté nůžky nebo vylamovací nožík, izolepa, kancelářské barevné folie.

Motivace: Čím ozdobit naše školní okna? Využijme to, co známe z hodin vlastivědy, co jsme viděli při návštěvách kostelů či jiných míst, jako je např. nádraží v Poděbradech. Zde se nachází vitráž na 75 oknech.²⁵ Jedná se o nádherné dílo, kterému dominuje král Jiří z Poděbrad. Jehož jsme již také zmiňovali ve spojitosti s draky.

Postup: Nakreslit si obrys draka, zvýraznit konturu, prostříhat či prořezat vnitřní části, podlepit barevnými foliemi. Nalepit na okno.

Mezipředmětové vztahy: Vlastivěda, prvouka

Reflexe: S velkým elánem jsme začali, v průběhu nás opouštěl a nakonec zůstali pouze ti nejvytrvalejší. Náročnější aktivita, kdy pouze hrstka žáků dokázala dovést výslednou práci do zdárného konce. Ale ta nakonec stála za tu námahu a aplaus a obdivné pohledy byly tím nejlepším ohodnocením.

²⁵Poděbradská nej-největší vitráž [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://100.ipodebrady.cz/nejvetsi-vitraz>

2. SHRNU TÍ DRAČÍHO PUTOVÁNÍ

Vzhledem k časové dotaci na výtvarnou výchovu a pracovních činností tento záměr časově náročný, ale s propojenosti s ostatními předměty zvládnutelný. Důležitými okamžiky pro žáky byla motivace, která byla v každé aktivitě obsažena. Žáci byli vždy důkladně seznámeni s důležitými momenty každé aktivity, měli tak pocit sounáležitosti a byli vtaženi do práce. Potřebnost a uznání se poté projeví i při kvalitně odvedené práci. Děti se během aktivit vybavují klíčovými kompetencemi, které se dále rozvíjejí. Jedná se o klíčové kompetence k učení, které se projevují obohacováním svých dosavadních znalostí, upevňují si soustředění a zapamatování. Jedná se o konkrétní zapamatování dračích názvů, zemí a odkud pocházejí.

Další klíčové kompetence, které se při těchto aktivitách rozvíjejí, jsou kompetence k řešení problémů. Žáci si upevňují dovednosti v rozhodování, které vyjádří například výběrem barev nebo výtvarných technik, ale také při rozhodování ve skupinách.

Metodickými materiály jsou pracovní listy a vybrané knihy, dále pak internetové odkazy, s nimiž žáci mají možnost konkrétně pracovat.

Hodnocení prací probíhalo vždy společně, vždy bylo této aktivitě věnováno dostatečné množství času. Žádná z prací nebyla nikdy vyřazena ani jinak slovně napadána. Hodnocením se snažíme spíše motivovat žáky k další práci, neodrazovat je od vlastního výtvarného vyjadřování.

Důležité bylo také nezahlcování žáků nedůležitými informacemi, proto všechny texty a materiály byly přímo úměrné k věku žáků.

Nejdůležitější částí projektu je tedy vlastní tvorba žáků, zpětná vazba a prezentace jednotlivých prací.

Zařazování jednotlivých aktivit do ostatních předmětů neproběhlo vždy podle mých představ, nicméně většina činností byla realizována v plném rozsahu a tudíž i opojenost mezi předměty byla splněna.

ZÁVĚR

Tato celoroční aktivita byla pro nás velkým přínosem, velkou inspirací a motivací pro tvorbu dalších celoročních záměrů. Velký podíl na tom mají samozřejmě nejen žáci, kteří se aktivně účastnili všech aktivit, ale také kolegyně.

Pro děti ve škole to bylo něco nového, byla to chuť za poznáním, která nás poháněla k dalším aktivitám. Ne vždy bylo vše snadné. Setkali jsme se s mnohými úskalími, ať už časovými nebo také organizačními.

Ta nás však od dalších podobných aktivit neodradila, naopak jsme se poučili a nabudili k dalším podobným činnostem.

Žáci měli k dispozici velkou řadu informací, které mohli aktivně prožívat, a to bylo velmi přínosné ve smyslu zapamatování si různých informací.

Jedním z našich cílů bylo uvědomit si osobitost tvorby nejen vlastní, ale také druhých, schopnost tolerance v tvorbě jednotlivců i skupin. Uvědomit si vlastní osobnost díky umělecké tvorbě.

Myslím, že mnozí žáci překvapili sami sebe, když dokázali komunikovat, radit si, podporovat se. Slůvka podpory, kterými se mezi sebou podporovali, byla mnohdy důležitější než cokoli jiného.

Celá tato roční aktivita byla o prožitcích, zážitcích, nejen tedy o samotné výuce. Především šlo o to, abychom v žácích vzbudili touhu po poznání a touhu rozšiřovat si obzory díky jiným kulturám, které ač jsou kilometry vzdálené, tak mohou být velmi blízké.

Ne všechny části byly splněny tak, jak jsem si je představovala. Mnohé bylo potřeba upravit během samotného procesu, také využití času bylo potřeba občas přehodnotit. Ale díky spolupráci s kolegyněmi a s tím, co doplnili sami žáci v průběhu samotné aktivity, vše probíhalo bez větších problémů.

A nejen tedy to dobré, ale i ty maličké zádrhely jsou pro mou práci obrovským přínosem. A nejen pro ni, ale také pro práce další, neboť si troufám říci,

že toto nebyla poslední celoroční aktivita, kterou jsme pro naše žáky ve škole připravily.

Motto:

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

(Antoine de Saint-Exupéry, „Malý princ“)

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

BALEJ, Jan. *Draci z celého světa*. 1. vyd. Ilustrace Vilém Balej. Praha: Magnet-Press, 1994, 69 s., barev. obr.příl. Magnet hobby. ISBN 80-85847-06-x.

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Za strašidly do lesů a skal: 50 rodinných výletů*. Vyd. 1., V Praze: Ikar, 2006, 232 s. ISBN 80-249-0520-5. (str. 186-187)

DRIJVEROVÁ, Martina. *České pověsti pro malé děti*. 2. vyd. , Praha: Sid& Nero, 2006, 31 s. ISBN 80-86753-04-2.(str. 11-13 Bruncvík)

ERBEN, Karel Jaromír a Lenka KONOPÁSKOVÁ. *Pohádky*. 1. , Praha: Panorama, 1991, [46] s. ISBN 80-7038-282-1. (Drak a carův syn)

FERKO, Vladimír. *Příběhy dračích císařů: mýty staré Číny*. 1. vyd. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 1993. ISBN 8071580074.

KROLUPPEROVÁ, Daniela. *Dráček Mráček*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2012, 52 s. Sluníčko (Mladá fronta). ISBN 978-80-204-2643-7.

PLÍVA, Z., DRÁBKOVÁ, J. *Metodika zpracování diplomových, bakalářských a vědeckých prací na FM TUL*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-189-3.

PROCHÁZKA, Vladimír. *Už to jezdí, létá, pluje*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1968, 215 s.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998, 328 s. ISBN 80-7178-252-1 (s. 118-119)

REEVE, Philip. *Draci přece nejsou*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2011, 170 s. ISBN 978-80-204-2287-3. (str. 26)

ROESELVÁ, VĚRA. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1996. s. 128-129. ISBN 80-902267-1-X.

ROESELVÁ, VĚRA. *Didaktika výtvarné výchovy*. Praha : Pedagogická fakulta UK, 2003. 56 s. Texty pro distanční vzdělávání. ISBN 80-7290-121-4.

TOLKIEN, J. *Pán prstenů*. Vyd. 6., V Argu 3. Praha: Argo, 2012, 476 s., [4] s. obr. příl. ISBN 978-80-257-0748-7.

TOLKIEN, J. *Silmarillion: mýty a legendy Středozeemě*. Vyd. 3., V Argu 1., rev. Praha: Argo, 2008, 356 s., 46 s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-257-0749-4.

UŽDIL, J. a J. HRON. *Metodika výtvarné výchovy na národní škole. 2., přeprac. vyd.* Praha : SPN, 1961. 142, [2] s. Učebnice pro pedagog. instituty.

ZINNEROVÁ, Markéta. *Drak Mrak*. 1. vyd. Praha: Lidové nakladatelství, 1972, 175 s.

ZINNEROVÁ, Markéta. *Drak Mrak*. Praha: Supraphon, 1986, 2 MC.

Internetové zdroje

Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupný z

WWW:<http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>. s. 12-13

Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupný z WWW: <

http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>. s. 69-71

Oslavy narozenin v Číně [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://www.cinske-zbozi.cz/skatule-zajimavosti-m/346-v-cine-jsou-oslavy-narozenin-zcela-jine-nez-u-nas>

Poděbradská nej-největší vitráž [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://100.ipodebrady.cz/nejvetsi-vitraz>

Drak evropský [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://www.drak.wbs.cz/Drak-evropsky.html>

Dračí tanec [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://www.event-event.cz/bojove-exhibice/cinsky-tanec-draka/>

Dračí tanec [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://praguedragons.cz/cs/content/draci-tanec>

Drak k tanci [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://praguedragons.cz/cs/content/draci-tanec>

Výstava v Brně [online]. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z:

<http://chcidraky.cz/blog/2015/03/05/draci-na-vystavach-a-ve-filmu/#>

Seznam příloh

Příloha A	Obrázek 10 – Stojan na tužky
Příloha B	Obrázek 11 – Dračí masopust
Příloha C	Obrázek 12 – Dračí počty 1 Obrázek 13 – Dračí počty 2
Příloha D	Obrázek 14 - Oslava Nového roku
Příloha E	Obrázek 16 – Dračí putování 2
Příloha F	Obrázek 17 – Dračí oko Obrázek 18 – Dračí oko NÁHRDELNÍK
Příloha G	Obrázek 19 – Odkud vítr fouká ONI-JÓŠÓ
Příloha H	Obrázek 20 – Divadelní maska
Příloha CH	Ukázka z knihy
Příloha I	Obrázek 21 – Jak ubíhá dračí čas
Příloha J	Obrázek 23 – S tužkou je zábava 1 Obrázek 22 – S tužkou je zábava 2
	Obrázek 24 – S tužkou je zábava 3

Příloha K	Obrázek 25 - Závěsná ozdoba
Příloha L	Obrázek 26 – Závojnátka není pouze ryba
Příloha M	Obrázek 27 – Obrázek ke Dni otců
Příloha N	Obrázek 28 – Znak mého města MADČIDŽIRUŠ
Příloha O	Obrázek 29 – Jing-Jang
Příloha P	Obrázek 31 - Jin-Jang SYMBOL SÍLY
Příloha Q	Obrázek 31 - Jin-Jang
Příloha R	Obrázek 32 – Pětihlavý drak počtář
Příloha S	Obrázek 33 – Vodní draci u Kolína
Příloha T	Pověst o dracích v kolínském znaku
Příloha U	Obrázek 35 -. Narozeninový drak
Příloha V	Obrázek 35 - Vitráž
Příloha W	Pracovní list
Příloha X	Ukázka z knihy, časopisu

Příloha A

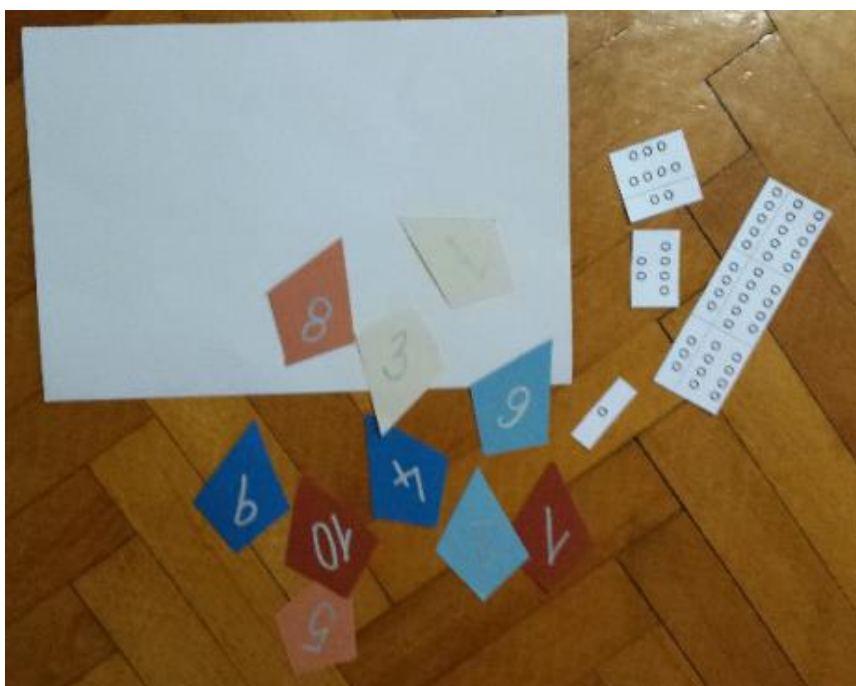
Obrázek 10 – Stojan na tužky

Příloha B

Obrázek 11 – Dračí masopust

Příloha C

Obrázek 12 – Dračí počty 1

Obrázek 13 – Dračí počty 2

Příloha D

Obrázek 14 - Oslava Nového roku

Příloha E

Obrázek 15 – Dračí putování 1

Obrázek 16 – Dračí putování 2

Příloha F

Obrázek 17 – Dračí oko

Obrázek 18 – Dračí oko NÁHRDELNÍK

Příloha G

Obrázek 19 – Odkud vítr fouká ONI-JÓŠÓ

Příloha H

Obrázek 20 – Divadelní maska

Příloha CH

Ukázka z knihy:

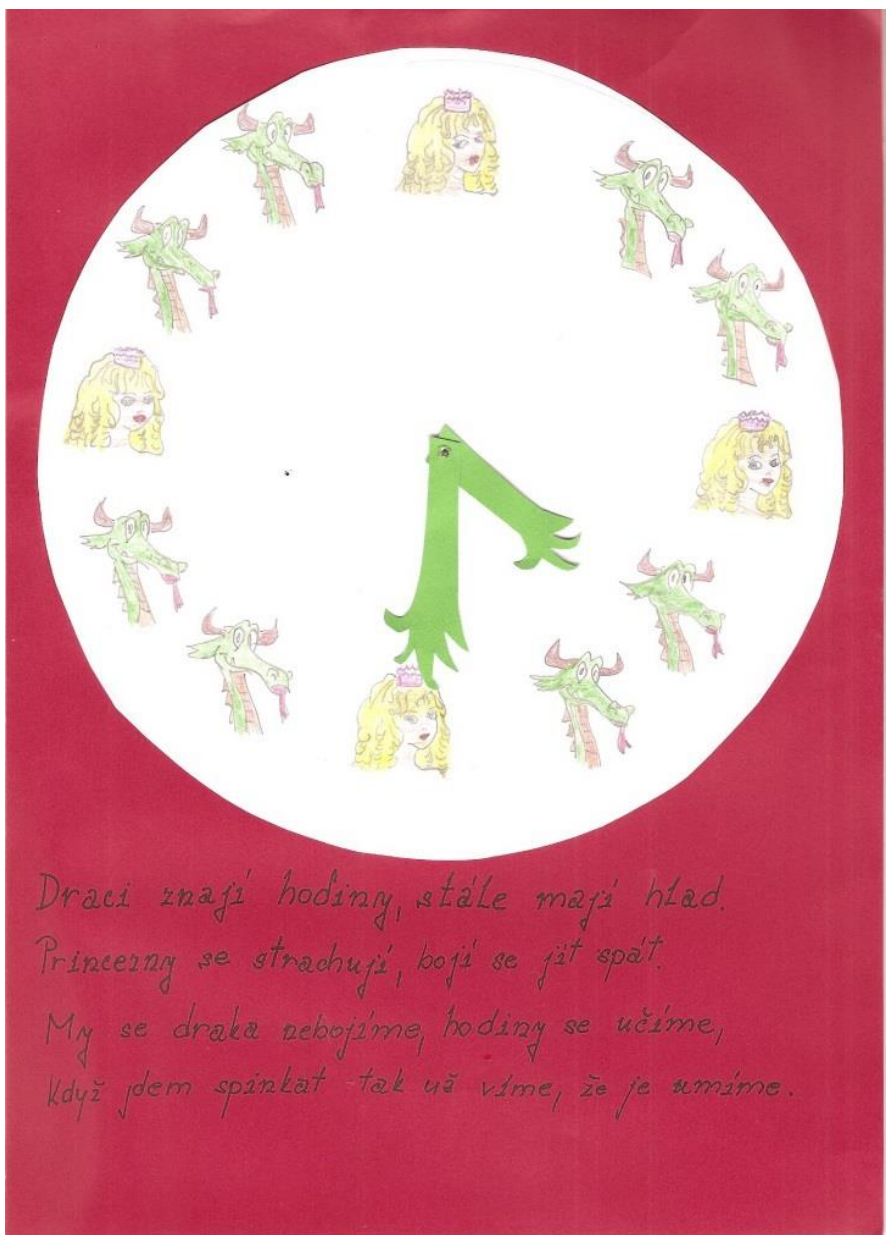
Draci v jezeře

Jezero nad Velkými Karlovicemi bývalo v minulosti podstatně větší než dnes. Není se čemu divit, když zjistíme, čím bylo tak zvláštní. V tom jezeře se totiž rodili a žili draci. Pobývaly tu celé dračí rodiny a ty už potřebovaly nějaký prostor. Zato lidé se tomu místu raději zdaleka vyhnuli a při cestě do hor volili pořádnou okliku, než by riskovali setkání s nějakou nestvůrou. Co měl ale dělat chudák chalupník, který měl pár kroků od jezera své stavení? Copak kvůli tomu zbourá svou chaloupku a přestěhuje se jinam? Nakonec se mu podařilo uprosit černokněžníka, který se o své okolí jinak moc nestaral, jak byl zaujatý svými čarodějnickými pokusy. Nad chalupníkem se ale slitoval, možná byl i trochu ješitný, že on jediný může splnit takovou zakázku. Na dlouhé dny zmizel čaroděj ze světa, jako by ani nebyl. Všechna kouzla pro něho přestala existovat, jen vymýšlel, jak se co nejlépe zhostit svého úkolu. Chalupník se jen modlil, aby černokněžník dodržel slib, jinak by si už nevěděl rady, čaroděj byl jeho poslední záchrana.

Navíc černokněžník za to opravdu nic nežádal. Snad se už trochu nudil a chtěl změnit klima, kdo ví. Nakonec opravdu všechny draky z jezera vylákal a odletěl s nimi někam do daleké ciziny. Od té doby taky už nikdo draka ani čaroděje neviděl. A chalupník? Ten už na stěhování ani nepomyslel. Jen večer co večer ho stále něco přitahovalo ke ztemnělé hladině, díval se na jezero, jako by nevěřil, že nebezpečí už pominulo. Až jednou zavřel oči naposledy a s ním odešla i poslední opravdová vzpomínka na příšery, které tak trápily celý kraj.²⁶

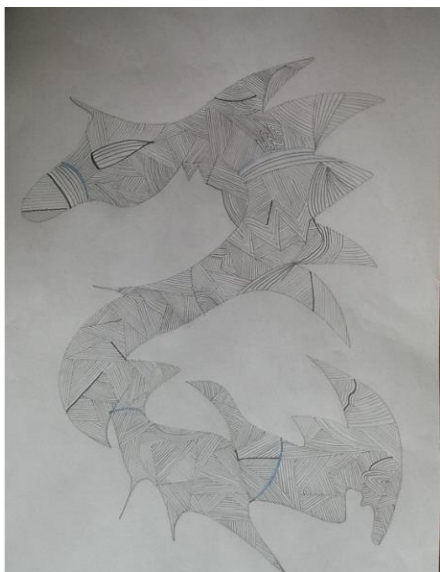
DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Za strašidly do lesů a skal: 50 rodinných výletů*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2006, 232 s. ISBN 80-249-0520-5, str. 186-187

Příloha I

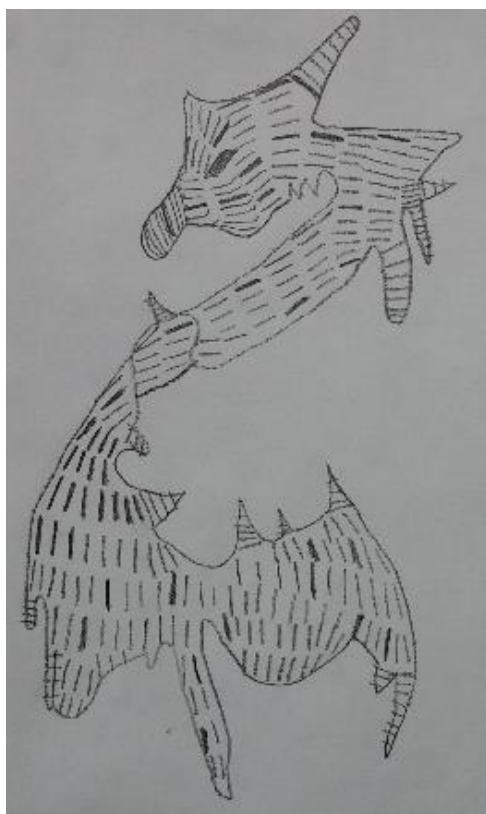
Obrázek 21 – Jak ubíhá dračí čas

Příloha J

Obrázek 22 – S tužkou je zábava 2

Obrázek 23 – S tužkou je zábava 1

Obrázek 24 – S tužkou je zábava 3

Příloha K

Obrázek 25 - Závěsná ozdoba

Příloha L

Obrázek 26 – Závojnátka není pouze ryba

Příloha M

Obrázek 27 - Obrázek ke Dni otců

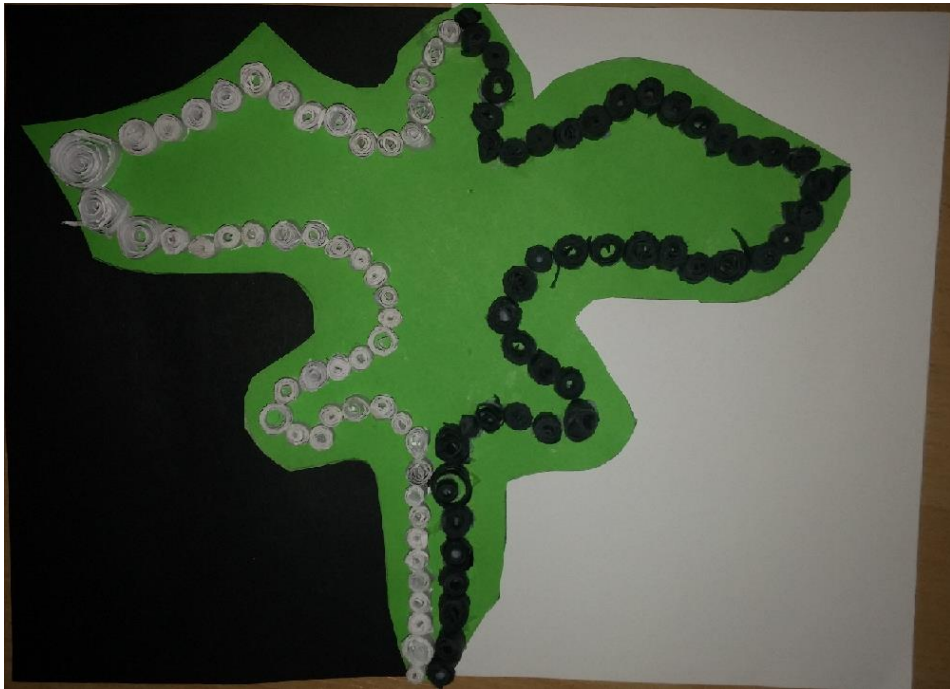
Příloha N

Obrázek 28 - Znak mého města – MAČIDŽIRUŠI

Příloha O

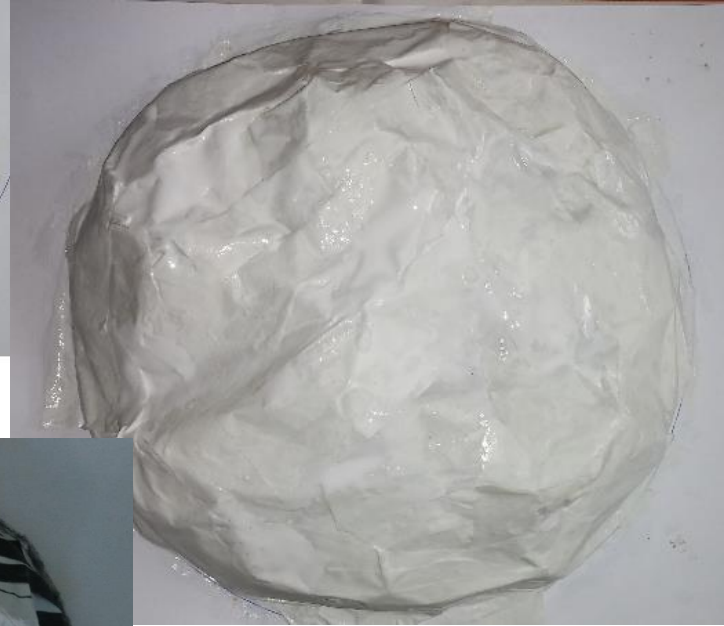
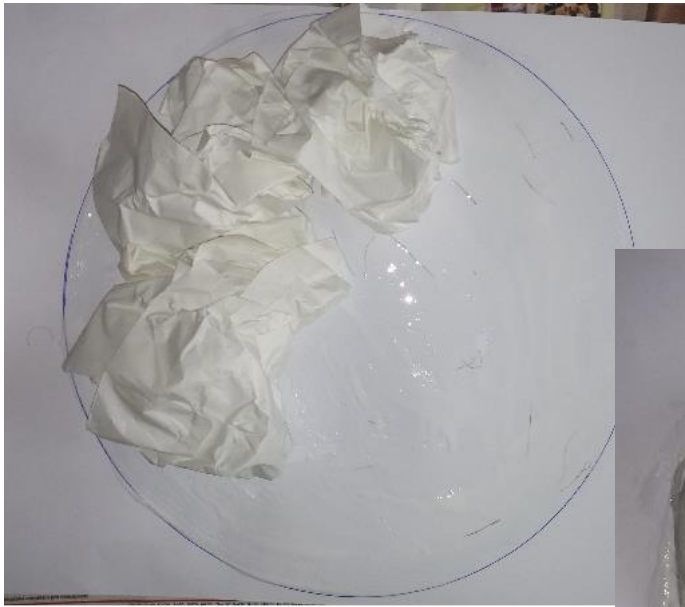
Obrázek 29 - Obrázek ke Dni otců

Příloha P

Obrázek 30 - Jin-Jang SYMBOL SÍLY

Příloha Q

Obrázek 31 - Jin-Jang

Příloha R

Obrázek 32 - Pětihlavý drak počtář

Příloha S

Obrázek 33 - Vodní draci u Kolína

Příloha T

Pověst o dracích v kolínském znaku²⁷

Před dávnými a dávnými časy žil ve sluji pod skálou na břehu Labe u města Kolína drak. Ale nebyl to jen tak obyčejný drak. V noci totiž získával lidskou podobu a navštěvoval lidi ve městě, kterým nosil různé dárky. Lidé ho proto měli rádi. Nikoho nenapadlo přemýšlet nad tím, proč ho vidí jenom v noci. Jednou se stalo, že v okně spatřil krásnou dívku, zamiloval se do ní a na do něj. Každou noc jí potom navštěvoval pod oknem. Dívka se však po čase začala vyptávat, proč za ní chodí jenom v noci. Drak se zpočátku vymlouval, že přes den odjíždí z města za prací a vrací se až po setmění. Jenže dívce to nestačilo a tak dlouho naléhala, až jí nakonec prozradil, že je přes den drakem a jen přes noc může svou dračí kůži soléct. Té kletby být drakem by ho mohla zbavit pouze dívka, která by se za něj provdala. Dívce to nevadilo a ráda mu slíbila, že si ho vezme za manžela. Otec dívky byl městským rychtářem a již měl pro dceru vyhlédnutého ženicha mezi bohatými kupci. A tak když přišel drak v lidské podobě požádat o dívčinu ruku, vyhnal ho rychtář z domu, že dceru dá jen tomu, kdo má v truhlicích zlato a ne kamení. Drak zmizel a do města se již více nevrátil. Nešťastná dívka ho každý večer čekala a když se ho za celý měsíc nedočkala, skočila z nešťastné lásky do Labe. Protože však draka opravdu milovala, díky kouzlu se také proměnila v draka a od té doby bývalo vidět za ranního rozbřesku u Labe draky dva. Stávali na břehu s jejich hlavy se k sobě láskyplně vinuly. Lidé z okolí věřili, že kdo je spatří, bude mít šťastný život. A proto dali kolínští jejich podobu i do městského znaku²⁸.

²⁷<http://cestyapamatky.cz/kolinsko/kolin/povest-o-dracich-v-kolinskem-znaku>

²⁸<http://www.krasnecesko.cz/znakypopis.php?id=5649>

Příloha U

Obrázek 34 - Narozeninový drak

Příloha V

Obrázek 35 - Vitráž

Příloha W

Pracovní list

DRAKOVINY/SLOŽENINY- Určování mluvnických kategorií

Jméno:

Doplň správné tvary podstatných jmen:

	PÁD	?	ROD	VZOR
princeznožrout	3.p., č.j.			
zubatec	4.p., č. mn.			
strachobluda	7.p., č. mn.			
špicoroh	2.p., č.j.			
kostižravec	1.p., č.mn.			
kostizubka	5.p., č.mn.			
ohňochrlič	6.p., č.j.			
temnotvor	3.p., č.j.			
slunceboj	4.p., č.mn.			
stínoběžec	7.p., č. mn.			

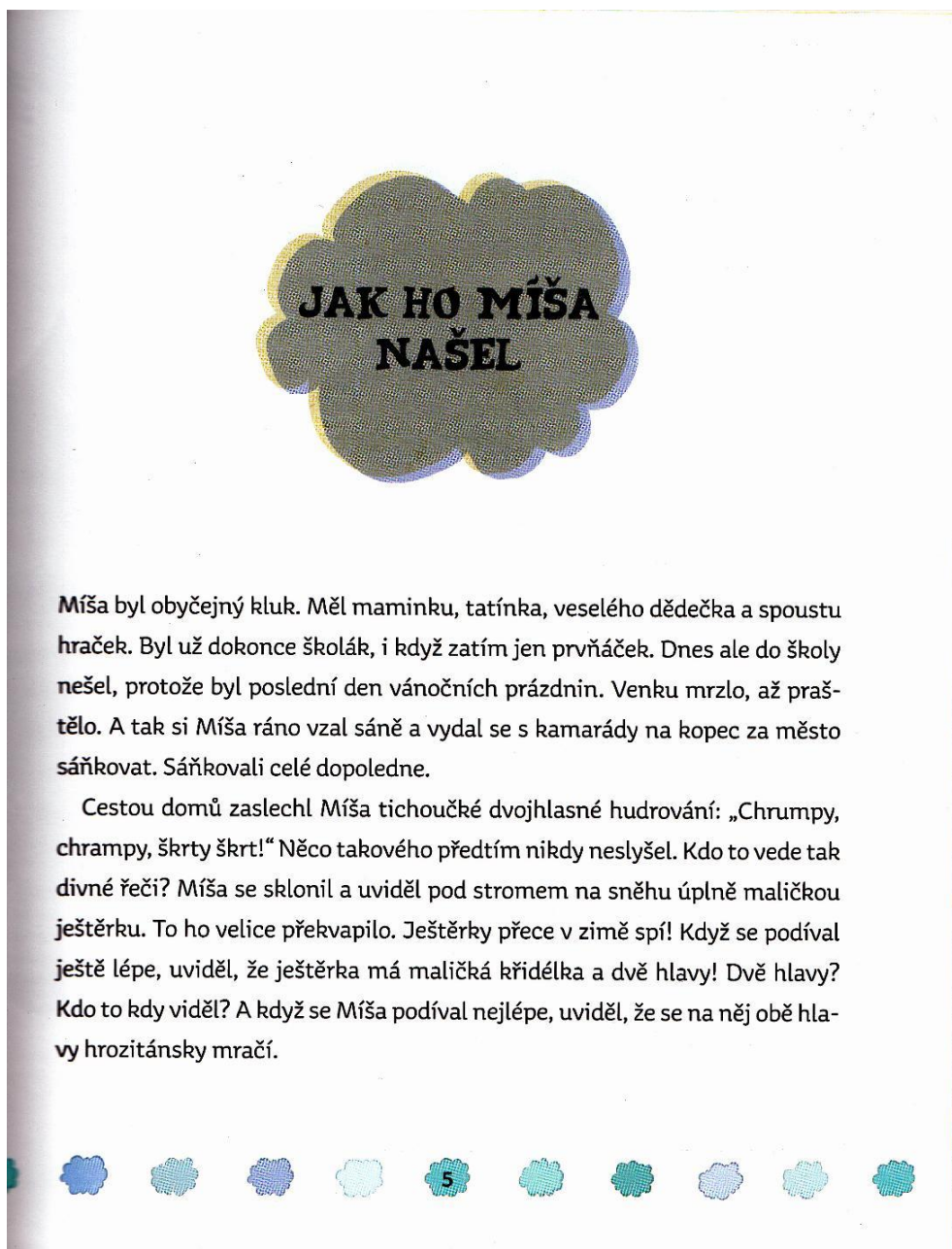
temnočepelák	2.p., č.j.			
štítohrud'	1.p., č.mn.			
obrnětec	5.p., č.mn.			
krvemor	6.p., č.j.			
králozhouba	3.p., č.j.			
vejcorod	4.p., č.mn.			
šupináč	7.p., č. mn.			

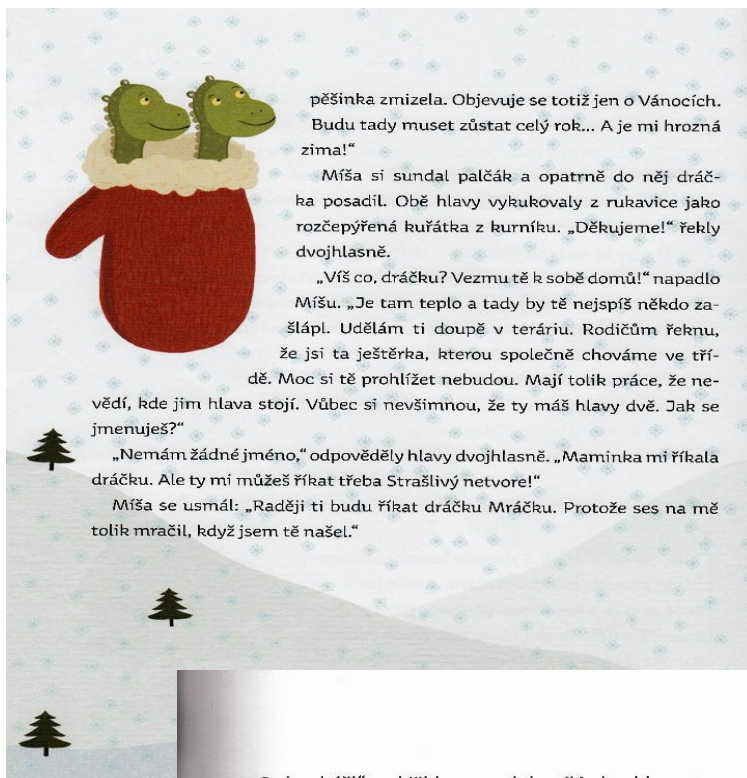
Příloha X

Ukázka z knihy Dráček Mráček

Ukázka z časopisu Sluníčko –Dráček Mráček–Jsou v moři netvoři

s. 32–33, Sluníčko 5/2012

pěšíinka zmizela. Objevuje se totiž jen o Vánocích. Budu tady muset zůstat celý rok... A je mi hrozná zima!”

Míša si sundal palčák a opatrně do něj dráčka posadil. Obě hlavy vykoukaly z rukavice jako rozčepýřená kuřátka z kurníku. „Děkujeme!” řekly dvojhlasně.

„Víš co, dráčku? Vezmu tě k sobě domů!” napadlo Míšu. „Je tam teplo a tady by tě nejspíš někdo zaslápl. Udělám ti doupě v teráriu. Rodičům řeknu, že jsi ta ještěrka, kterou společně chováme ve třídě. Moc si tě prohlížet nebudou. Mají tolik práce, že nevědí, kde jim hlava stojí. Vůbec si nevšimnou, že ty máš hlavy dvě. Jak se jmenuješ?”

„Nemám žádné jméno,” odpověděly hlavy dvojhlasně. „Maminka mi říkala dráčku. Ale ty mi můžeš říkat třeba Strašlivý netvore!”

Míša se usmál: „Raději ti budu říkat dráčku Mráčku. Protože ses na mě tolik mračil, když jsem tě našel.”

„Co koukáš!” rozkřikla se nazlobeně jedna hlava.

„Jdi si po svých!” zaprskala druhá hlava. A obě dvě hlavy se zamračily ještě strašlivěji. Šel by z nich strach, kdyby ovšem nebyly tak maličké. Míša se sklonil, opatrně ještěrku zvedl a položil si ji do dlaně.

„Jak to, že máš dvě hlavy a křídla?” zeptal se. „A vůbec – jak to, že mluvíš? Ještěrky přece nemluví!”

Obě hlavy se na sebe uraženě podívaly:

„Ještěrky?” zopakovala první hlava nevěřícně a zakroutila sebou.

„Nejspíš nikdy neviděl draka,” usoudila druhá a pokývala sebou.

„Ty jsi drak?” zeptal se Míša. Nějak se mu to nezdálo. Každý drak, o kterém zatím slyšel, byl strašlivý. Tohle stvoření bylo přímo roztomilé.

„Jsem děsivá saň!” odpověděly obě hlavy dvojhlasně.

Míša se rozesmál.

„Tedy budu, až vyrostu!” doplnily hlavy. „Zatím jsem ještě dračí dítě. Teprve se učím chrlit oheň. Ale už mi vyrašila křídla. Jen létat zatím ještě nedovedu...”

Míša údivem otevřel pusu. „A co děláš tady, dráčku?” zeptal se.

Obě hlavy se smutně sklopily k zemi. „Já jsem se ztratil,” přiznala tiše první hlava. „Utekl jsem mamince ze sluje a kouzelnou pěšíinkou jsem se dostal až do světa lidí.” Druhá hlava zkroutěně pokračovala: „Když jsem se chtěl vrátit zpátky, kouzelná

Jsou v moři netvoři?

Míša a dráček Mráček se díky kouzelné lužce ocitli na palubě velké lodi uprostřed moře. Voda kolem nich nebrala konce. Vlny se vlnily a loď se houpa a jako obří houpačka. Dráček s Míšou se museli pevně držet zábradlí, aby nespadli.

„Míšo“ začal přiskrceným hláskem dráček, „nemohu být, prosím, to houpání zastavit? Zvedlá se mi žaludek.“

To by Míša rád udělal, jenomže nevěděl jak.

„Namaluj menší vlny!“ poradil mu dráček.

Míša tedy velmi opatrně vytáhl z kapsy papír s namalovanou loďí a kouzelnou lužku.

Jednou rukou se držel zábradlí a druhou rukou srovnal vlny. Loď se rovnou.

žánou. Houpání okamžitě ustalo.

Dráček s Míšou se s úlevou posadili. Uf. Konečně klid. Oba se rozhlíželi po moři. Vypadalo dost domodružně. Chvilí bylo úplně klidné, ale najednou se zase prudce rozvlnilo. Loď se znovu rozhoupala. Dráček s Míšou se jen taklak stačili zachytit zábradlí. Z vln vyskočila přišera. Ve vzduchu se rozkládala a vyrazila směrem k loďi. Byla obrovská a blížila se rychle. Dráček s Míšou se vyděšili.

„Honem namaluj něco, co tu obrovu zažene!“ vykřikl dráček.

DRÁČEK MRÁČEK

Miša se snažil z kapsy vytáhnout tužku. Ale protože měl ze strachu zpocené ruce, tužka mu vykouzla z prstů a zůstala v kapse. Přeserá už byla před ním. Zašplounala vlnam. Vystříkla tlamu z moře a usmíva se.

„Aho, lidi!“ pravila kupodivu přelidským velrybím hlasem.

Miša s dráčkem všel na zábradlí. Miša údivem otevřel pusku, dráček všechny tři tlamy.

„Jmenuj se Jonáš!“ představila se přelidská zdivohlá. „Jsem miša“ velrybák.

„Dobrý den!“ odpověděli mu dráček s Mišou zároveň a počec ještě nevytrhli z úžasu.

Vny pomalu ustávají s velrybák Jonáš se na ně dívá smutnými očima.

„Nepobíhají jist, prosím, na své cestě mou mlou ženu velrybu Růženu!“ zeptal se a oč se mu zamířily žalem. „Ztratila se mi za jedné velké bouře. Odšplounala ji ode mě doprovází vlna. Od té doby ji hledám.“

Miša zavrtěl hlavou a dráček zavrtěl všem třemi hlavami.

Velrybák sklesl pokrčil svým ploutvemi.

„No, nicá se nic dělá. Budu muset pávat a oíl hledat.“

Potom si povzdekl. „Taková škoda, že tohle moře je nekonečné.“

V tu chvíli Miša něco napadlo.

„Kdyby moře bylo menší, řekněme, že by tady kousek od nás končilo, tak byste našel svoj ženu rybníka?“ zeptal se velrybáka.

„To určitě!“ odpověděl velrybák. „Takové menší moře bych přeplul na to lara jenom že kdy? je moře nekonečné, možná svoj ženu nikdy nenajdu.“ povzdech si.

„Ano najdete!“ odpověděl mu Miša a usmál se. Potom vytáhl z kapsy papír a kouzelnou tužku. Do svého obrázku přimaloval vesle lodi blíž s můstek. Najednou bylo moře mnohem menší, skoro mále.

Velrybák Jonáš by tak překvapený, že se málem zapomněl zaradovat. Na chvíli se dokonce oull na mě úně, ale Miša s dráčkem ho rychle vyložili zpátky do vody, aby neuvizli.

Velrybák jim poděkoval, vesele zamávil ploutví a zmizel ve vodě. Zs chvílku se v dlece v moři objevily dva velrybí vodotrysky. Velrybák konečně našel svoj velrybu. To bylo nástěří!

„Nekonečno, to není dobrá velikost pro ponděkový svět.“ zamhlesl dráček zamýšleně.

„Máil pravdu, dráčku!“ odpověděl mu Miša.

„A e náštěří jsem to moře pěkně ukurčil.“

Oc té doby Miša už vždycky pomaloval ná to, aby jeho obrázky měly začátek i konec. Přom společně s dráčkem Mnáčkem vystoupil po můstku na neznámé poštěř. Do nové pohádkové země.

